

TÜBA-KED

Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Cultural Inventory

18 2018
ISSN: 1304-2440

ANKARA

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ

TÜBA-KED

Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Cultural Inventory

Sayı: 18
2018

TÜBA-KED**TÜBA Kültür Envanteri Dergisi**

TÜBA-KED uluslararası hakemli bir dergi olup TÜBİTAK ULAKBİM (SBVT) ve Avrupa İnsani Bilimler Referans İndeksi (ERIH PLUS) veritabanlarında taranmaktadır.

TÜBA Journal of Cultural Inventory

TÜBA-KED is an international refereed journal and indexed in the TÜBİTAK ULAKBİM (SBVT) and The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS) databases.

Sahibi / Owner:

Türkiye Bilimler Akademisi adına
Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
(Başkan / President)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**Managing Editor**

Prof. Dr. Ahmet Nuri YURDUSEV

Basın ve Halkla İlişkiler**Press & Public Relations**

Asiye KOMUT

Grafik Tasarım / Graphic Design

Fatih Akın ÖZDEMİR

TÜBA-KED İletişim Asistanı**Communication Assistant**

Cansu TOPRAK

Baskı: Sıfırlı Yayıcılık ve Çocuklar
İçin Üretimler San.tic.ltd.şti.

Tel: 0 312 222 72 74

Sayı: 18/2018 (500 adet)

Basıldığı Tarih: 2018

ISSN: 1304 - 2440

TÜBA-KED Yazışma Adresi**Correspondence Address**

Türkiye Bilimler Akademisi
Rabi Medresesi Süleymaniye
Mahallesi Mimar Sinan Caddesi
No: 24 34116 Fatih – İstanbul
Tel: 0212 513 4824
Faks: 0212 514 9996

E-posta: cansu.toprak@tuba.gov.tr

Türkiye Bilimler Akademisi**Turkish Academy of Sciences**

Piyade Sokak, No: 27, 06690
Çankaya- ANKARA
Tel: 0312 442 29 03
Faks: 0312 442 72 36
www.tuba.gov.tr

İletişim

Cansu TOPRAK

cansu.toprak@tuba.gov.tr

Yayın başvurusu ve yazım kuralları
tuba-ked@tuba.gov.tr

© Türkiye Bilimler Akademisi, 2018
© Turkish Academy of Sciences,
2018 (All rights reserved.)

Bu derginin tüm yayın hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz, CD ya da manyetik bant haline getirilemez.
(Kaynağı belirtilmemiş görseller, makalelerin yazarlarına aittir.)

TÜBA-KED SÜRELİ BİR YAYINDIR

İmecik Köyü Arı Sereni
Nisa YILMAZ ERKOVA
2017

TÜBA-KED**TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ KÜLTÜR ENVANTERİ DERGİSİ**

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) tarafından yıllık olarak yayımlanan uluslararası hakemli dergi statüsündeki TÜBA-KED'in yayın politikası, kapsamı ve içeriği ile ilgili kararlar Türkiye Bilimler Akademisi Konseyi tarafından belirlenen Yayın Kurulu tarafından alınır.

DERGİNİN KAPSAMI VE YAYIN İLKELERİ

Kültürel mirasın belgelenmesi, tanıtımı ve yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılması amacıyla 2003 yılında yayımlanmaya başlayan TÜBA-KED, her türlü maddi kalıntı, kültürel peyzaj, dekoratif sanatlar, doğal çevre, sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, inançlar, ritüeller, şöenler, doğa ve evrenle ilgili toplumların belleklerinde yer etmiş olay ve uygulamalar olmak üzere sayısı daha da arttırılabilecek her türlü somut ve somut olmayan değerleri içeren uluslararası hakemli bir dergidir.

Kültür kavramı altında gerçekleşen tüm faaliyetlerin ortak zemini olmayı hedefleyen TÜBA-KED, ilke olarak, dönem ve coğrafi bölge sınırlaması olmaksızın arkeoloji, sanat tarihi, kırsal ve kentsel mimari, kırsal ve kentsel peyzaj, kültürel peyzaj, kentsel arkeoloji, endüstriyel arkeoloji, etnografya, etnobotanik, jeoarkeoloji ve tarih ile ilgili çalışmalara yer vermektedir. Ayrıca toplulukların, grupların ve bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araç-gereçler ile kültürel mekânlar gibi farklı ölçek ve nitelikteki kültürel mirasa yönelik her türlü belgeleme, envanter ve sözlü tarih çalışmaları derginin kapsamı içindedir. Bununla birlikte dergimiz, kültür kavramı içinde tespit edilen tüm uygulamaların korunması, onarımı, sergilenmesi, topluma kazandırılması ve kültür sektörü olarak değerlendirilmesine yönelik proje ve fikirlerle açık olup bu alanlarda bir forum oluşturma işlevini de üstlenmiştir.

2003 yılında “Kültür Envanteri Dergisi” adı ve içeriği ile yola çıkan TÜBA-KED, sadece envanter çalışmaları ile sınırlı kalmayıp, yukarıda sıralanan çalışma alanlarının tamamından bilimsel nitelikte olmak üzere her türlü bilimsel yazıyı kabul etmektedir. Derginin ilgili kurulları tarafından değerlendirmeye alınan yayın başvurularının daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış ya da yayımlanmak üzere gönderilmemiş olması ön şarttır. Derginin yayın ilkeleri ve yazım kuralları ile ilgili detaylı bilgilere <http://tubaked.tuba.gov.tr> adresinden ulaşmak mümkündür.

TÜBA-KED**THE TURKISH ACADEMY OF SCIENCES JOURNAL OF CULTURAL INVENTORY**

TÜBA- Journal of Cultural Inventory (TÜBA-KED), is an international peer-reviewed journal published yearly by the Turkish Academy of Sciences (TÜBA). The publication policy, scope and content of the journal are decided by the Editorial Board assigned by the Council of the Turkish Academy of Sciences.

THE SCOPE AND PUBLICATION POLICIES OF TÜBA-KED

Turkish Academy of Sciences - Journal of Cultural Inventory (TÜBA-KED), which started publication in 2003 with the aim to document, promote and transfer cultural heritage to the new generation, is an international peer-reviewed journal with a wide-ranging scope covering all kinds of tangible remains, cultural landscapes, decorative arts, natural environment, oral traditions and narrations, performing arts, beliefs, rituals, festivals, events and praxes concerning nature and the universe that have made a place in the memory of the society as well many other tangible and intangible values.

Striving to become a common ground for all activities that take place under the concept of culture, the TÜBA- Journal of Cultural Inventory, as a principle, is open to all kinds of studies about archeology, art history, rural and urban architecture, rural and urban landscaping, urban archeology, industrial archeology, ethnography, ethno-botany, geo-archeology and history without limitation of period and geographical region. Also documentation, inventory and oral history studies concerning cultural heritage in different scales and types such as praxes, representations, narratives, information, skills, tools related to these and cultural spaces attributed as a constituent of their cultural heritage by societies, groups and individuals, are within the scope of the journal. In addition, our journal is open to all projects and ideas concerning the conservation, preservation, presentation of all the features defined within the concept of culture, their repossession to the society as well as their appraisal as culture sector; while it has also undertaken the role to establish a forum in these fields.

Having set out with the name and content of the “TÜBA- Journal of Cultural Inventory” in 2003, the journal is not limited to inventory work only, and hence, all kinds of articles with scientific content on the fields mentioned above are accepted as well. While, it is a prerequisite that, the manuscripts submitted to the journal and accepted for the evaluation by the journal's relevant boards, should not be under consideration or peer review somewhere else, or should not have been accepted for publication in press or published elsewhere. Detailed information about the publication principles of the journal and the instructions for the authors are available at <http://tubaked.tuba.gov.tr>.

TÜBA-KED

Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi
Turkish Academy of Sciences Journal of Cultural Inventory

Kurucu (Founder)

Prof.Dr. Ufuk ESİN (İÜ)

Editörler (Editors)

Prof.Dr. Harun ÜRER (İKÇÜ)

Doç.Dr. Ebru ERDÖNMEZ DİNÇER (YTÜ)

Doç.Dr. A. Güliz BİLGİN ALTINÖZ (ODTÜ)

Yayın Kurulu (Editorial Board)

Prof.Dr. Füsun ALİOĞLU (Kadir Has Ü)	Prof.Dr. Neriman ŞAHİN GÜÇHAN (ODTÜ)
Prof.Dr. Kenan ÇAĞAN (Afyon Kocatepe Ü)	Prof.Dr. Heath LOWRY (Bahçeşehir Ü)
Prof.Dr. Gül Gürtekin DEMİR (Ege Ü)	Prof.Dr. Gülrü NECİPOĞLU (Harvard U)
Prof.Dr. İclal DİNÇER (Yıldız Teknik Ü)	Prof.Dr. Öcal OĞUZ (Gazi Ü)
Prof.Dr. Cevat ERDER (ODTÜ)	Prof.Dr. Christopher ROOSEVELT (Boston U)
Prof.Dr. Elvan ALTAN (ODTÜ)	Prof.Dr. Zeren TANINDI (Sabancı Ü)
Doç.Dr. Akın ERSOY (Dokuz Eylül Ü)	Dr.Öğr.Üyesi Haydar YALÇIN (İKÇÜ)
Prof.Dr. İnci Kuyulu ERSOY (Ege Ü)	Prof. Dr. Şule PFEIFFER-TAŞ
Prof.Dr. Tülin GÖRGÜLÜ (Maltepe Ü)	

Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

Prof.Dr. Köksal ALVER (Selçuk Ü)	Prof.Dr. Cengiz CAN (Yıldız Teknik Ü)
Prof.Dr. Rüçhan ARIK (ÇOMÜ)	Doç.Dr. Ersel ÇAĞLITÜTÜNCİGİL (İKÇÜ)
Prof.Dr. Oluş ARIK (ÇOMÜ)	Prof.Dr. Halit ÇAL (Gazi Ü)
Doç.Dr. Metin ARIKAN (Dokuz Eylül Ü)	Doç.Dr. Necmeddin DOĞAN (Ticaret Ü)
Prof.Dr. Işık AYDEMİR (Ticaret Ü)	Prof.Dr. Ersin DOĞER (Ege Ü)
Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Ali AYDEMİR (Selçuk Ü)	Doç.Dr. Lale DOĞER (Ege Ü)
Prof.Dr. Ayşe AYDIN (Muğla Ü)	Prof.Dr. Neslihan DOSTOĞLU (Kültür Ü)
Prof.Dr. Serpil BAĞCI (Hacettepe Ü)	Prof.Dr. Şevket DÖNMEZ (İstanbul Ü)
Prof.Dr. Ömür BAKIRER (ODTÜ)	Prof.Dr. Remzi DURAN (Selçuk Ü)
Prof.Dr. Ali BAŞ (Selçuk Ü)	Prof.Dr. Metin EKİCİ (Ege Ü)
Prof.Dr. Sedat BAYRAKAL (Uşak Ü)	Prof.Dr. Osman ERAVŞAR (Selçuk Ü)
Doç.Dr. A. Güliz BİLGİN ALTINÖZ (ODTÜ)	Doç.Dr. Ebru ERDÖNMEZ (Yıldız Teknik Ü)
Prof.Dr. Kenan BİLİCİ (Ankara Ü)	Doç.Dr. Namık ERKAL (ODTÜ)
Prof.Dr. Cana BİLSEL (ODTÜ)	Doç.Dr. Osman EROL (İstanbul Ü)
Prof.Dr. Demet BİNAN (MSGSÜ)	Prof.Dr. Mehmet ERSAN (Ege Ü)
Prof.Dr. Can BİNAN (Yıldız Teknik Ü)	Prof.Dr. Yaşar ERSOY (Hitit Ü)
Prof.Dr. Hümeysra BİROL (Dokuz Eylül Ü)	Prof.Dr. Bozkurt ERSOY (Ege Ü)
Dr.Öğr.Üyesi Rüstem BOZER (Ankara Ü)	Dr. Fuat GÖKÇE (ODTÜ)
Dr.Öğr.Üyesi Hülya BULUT (Muğla Ü)	Prof.Dr. Turan GÖKÇE (İKÇÜ)
Prof.Dr. Nicholas CAHILL (Wisconsin U)	Prof.Dr. Emel GÖKSU (Dokuz Eylül Ü)

Prof.Dr. Nuran Zeren GÜLER SOY (İstanbul Teknik Ü)	Doç.Dr. Ebru Omay POLAT (Yıldız Teknik Ü)
Prof.Dr. Deniz GÜNER (Dokuz Eylül Ü)	Prof.Dr. Gürcan POLAT (Ege Ü)
Prof.Dr. Gül IŞIN (Akdeniz Ü)	Doç.Dr. Yasemin POLAT (Ege Ü)
Prof.Dr. Başak İPEK OĞLU (İYTE)	Dr.Öğr.Üyesi Mert Nezih RİFAİ OĞLU (Mustafa Kemal Ü)
Prof.Dr. Musa KADIOĞLU (Ankara Ü)	Prof.Dr. Nadide SEÇKİN (Kültür Ü)
Prof.Dr. Cüneyt KANAT (Ege Ü)	Doç.Dr. Semra SÜTGİBİ (Ege Ü)
Prof.Dr. Haşim KARPUZ (Selçuk Ü)	Prof.Dr. Cumhur TANRIVER (Ege Ü)
Doç.Dr. Gül Ünal KARSLIGİL (Yıldız Teknik Ü)	Doç.Dr. Macit TEKİNALP (Hacettepe Ü)
Dr. Machiel KİEL (Netherlands Institute in Turkey)	Prof.Dr. Cahit TELCİ (İKÇÜ)
Prof.Dr. Osman KONUK (İKÇÜ)	Prof.Dr. Tamer TOPAL (ODTÜ)
Prof.Dr. Gülgün KÖROĞLU (MSGSÜ)	Doç.Dr. Elvan TOPALLI (Uludağ Ü)
Prof. Dr Ayşegül KÖROĞLU (Ankara Ü)	Dr.Öğr.Üyesi Faruk TUNCER (Yıldız Teknik Ü)
Doç.Dr. Sema KÜSKÜ (İKÇÜ)	Dr.Öğr.Üyesi Nüket TUNCER (Yıldız Teknik Ü)
Prof.Dr. Zeynep MERCANGÖZ (Ege Ü)	Doç.Dr. Sarp Selim TUNÇOKU (İYTE)
Prof.Dr. Hasan MERT (Ege Ü)	Prof.Dr. Ahmet TÜRER (ODTÜ)
Prof.Dr. Selçuk MÜLAYİM (MSGSÜ)	Prof.Dr. Yelda Olcay UÇKAN (Anadolu Ü)
Prof.Dr. Mehmet OCAKÇI (İTÜ)	Prof.Dr. Ali Osman UYSAL (ÇOMÜ)
Prof.Dr. Gönül ÖNEY (Ege Ü)	Prof.Dr. Nil UZUN (ODTÜ)
Prof.Dr. Hakkı ÖNKAL (Dokuz Eylül Ü)	Prof.Dr. Rahmi Hüseyin ÜNAL (Ege Ü)
Prof.Dr. Mustafa ÖZER (Bahçeşehir Ü)	Prof.Dr. Harun ÜRER (İKÇÜ)
Dr. Nimet ÖZGÖNÜL (ODTÜ)	Prof.Dr. Zekiye YENEN (Yıldız Teknik Ü)
Doç.Dr. Devrim ÖZKAN (İKÇÜ)	Prof.Dr. Filiz YENİŞEHİRLİ OĞLU (Koç Ü)
Doç.Dr. Deniz ÖZKUT (İKÇÜ)	Doç.Dr. Hasan YILDIRIM (Ege Ü)
Dr.Öğr.Üyesi Şebnem PARLADIR (İKÇÜ)	Doç.Dr. Yılmaz YILDIRIM (İKÇÜ)
Doç.Dr. Saim PARLADIR (İKÇÜ)	Prof.Dr. Hüseyin YURTTAŞ (Atatürk Ü)
Prof.Dr. Sacit PEKAK (Hacettepe Ü)	

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Takdim	8
1 Smyrna / İzmir Kazıları Mermer Ağırlıkları <i>Marble Weight Findings from Smyrna/İzmir</i> Akın ERSOY	11
2 Parion Tiyatrosun'da Bulunan Gladiatör Graffitoları <i>The Gladiator Graffitis Found at the Theater of Parion</i> H. Ertuğ ERGÜRER - Vedat KELEŞ	21
3 Safranbolu'dan Alınlık Tipli Bir Mezar Steli <i>Pediment Type Grave Steles from Safranbolu</i> Mevlüt ELİÜŞÜK - Ersin ÇELİKBAŞ	33
4 Tire Müzesi Koleksiyonundan Bir Grup Cam Şişe <i>A Group of Glass Bottles in Tire Museum Collection</i> Tümay HAZİNEDAR COŞKUN	49
5 Sebaste Antik Kenti ve Çevresi Yüzey Araştırmalarında Ele Geçen Cam Eserler <i>Glass Works Identified in the Surveys of Sebaste</i> <i>Ancient City and its Vicinty</i> Emre TAŞTEMÜR - Munteha DİNÇ	63
6 Gazipaşa Arı Serenleri <i>Gazipaşa Beehives</i> Nisa YILMAZ ERKOVAN	83
7 Kültürel Miras Alanlarının Algılanmasında Bir Yöntem Olarak Deneyim Rotaları: Bayındır Örneği <i>Experience Routes as a Method of Perception of Cultural</i> <i>Heritage Sites: Bayındır</i> Ayşen HÖBEL - Hümeysra BİROL AKKURT	101
8 Livable City: A Student Design Project on Ayvalık, Turkey <i>Yaşanabilir Kent: Ayvalık' ta Bir Öğrenci Projesi Tasarımı</i> Gabriela ZEC - Ömer EREM - Birgül ÇOLAKOĞLU	123

- 9 Kostaki Konağının Mimari Özellikleri ve Günümüzdeki
Kullanımı Üzerine Bir Araştırma147
*A Research on the Architectural Characteristics of Kostaki
Mansion and its Present Usage*
A. Esin KULELİ
- 10 Mimar Vedat (Tek), Ressam İzzet Ziya ve Sedefkâr Vasıf Beylerin
Ortak Bir Çalışması: 1914 Tarihli III. Selim Tablosu ile Çerçevesi191
*A Collaboration Between Architect Vedat (Tek), Painter İzzet
Ziya and Sedefkâr Vasıf Bey: The Painting of Sultan Selim III and its
Frame (1914)*
Müşde Dila GÜMÜŞ

TAKDİM

Kültür, bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği, kuşaktan kuşağa değişerek aktarılan, onu diğer toplumlardan farklı kılan, diğer kültürlerle etkileşim içinde olan, kendine özgü değer, inanç, norm, örf, adet, gelenek, anlayış ve yaşayış tarzı, sanat ve eserler gibi maddî ve manevî öğelerin bütünüdür. Kültür, toplumsal kimliğin oluşumu ve devamı bakımından önemli bir olgudur. Kültür ve kültür araştırmaları da, sosyal ve beşeri bilimler alanında önemli bir konuma sahiptir.

Kültür çalışmaları veya araştırmaları ile kültürel mirasın belgelenmesi, tanıtımı ve yaşatılarak gelecek kuşaklara aktarılmasıyla ilgili araştırma ve yayınlar, özellikle zengin bir kültürel mirasa sahip olan Türkiye’imiz bakımından özel bir öneme sahiptir. Bu amaçla, 2003 yılında yayımlanmaya başlayan TÜBA-KED, her türlü maddi kalıntı, kültürel peyzaj, dekoratif sanatlar, doğal çevre, sözlü gelenek ve anlatımlar, gösteri sanatları, inançlar, ritüeller, şöenler, doğa ve evrenle ilgili toplumların belleklerinde yer etmiş olay, uygulama ve eserler gibi her türlü somut ve somut olmayan kültürel varlıkla ilgili yayınlara açık uluslararası hakemli bir dergidir. Kültür çalışmaları ve araştırmaları için ortak bir bilimsel zemin oluşturmayı hedefleyen TÜBA-KED ilke olarak; dönem ve coğrafi bölge sınırlaması olmaksızın arkeoloji, sanat tarihi, kırsal ve kentsel mimari, kırsal ve kentsel peyzaj, kültürel peyzaj, kentsel arkeoloji, endüstriyel arkeoloji, etnografya, etnobotanik, jeoarkeoloji ve tarih ile ilgili çalışmaların yer aldığı süreli bir yayındır. TÜBA-KED; toplulukların, grupların ve bireylerin kültürel miraslarının bir parçası olarak tanımladıkları uygulamalar, temsiller, anlatımlar, bilgiler, beceriler ve bunlara ilişkin araç-gereçler ile kültürel mekânlar gibi farklı ölçek ve nitelikteki kültürel mirasa yönelik her türlü belgeleme, envanter ve sözlü tarih çalışmaları ile bu mirasın korunması, onarımı, sergilenmesi, bilim dünyasına ve topluma kazandırılması ile kültür sektörü olarak değerlendirilmesine yönelik fikir, proje ve çalışmalara da katkı sağlamaktadır.

Ülkemizin bilimsel ve topyekûn kalkınması için tüm bilim alanlarında nitelikli bilimsel çalışma ve yayınlar, büyük bir öneme sahiptir. Diğer yandan, toplumsal ve kültürel açıdan son derece zengin potansiyeliyle ülkemizin özellikle sosyal ve beşeri bilimler, bu arada kültür araştırma ve yayınları için, özellikle ve öncelikle Türk bilim camiasınca değerlendirilmesi beklenen oldukça zengin imkânlar sunduğu da bir gerçektir.

2003 yılında “TÜBA-Kültür Envanteri Dergisi” olarak yayımlanmaya başlayan TÜBA-KED’in, kültür envanteri çalışmaları yanında, kültürle ilgili tüm bilimsel çalışmalara ait nitelikli ve saygın bir mecra olarak varlık ve gelişimini sürdürerek toplumsal ve kültürel değer, varlık ve özelliklerimizin tespiti, tanıtımı ve gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlaması, Türkiye’mizin ulusal bilimler akademisi TÜBA’nın önemli bir amacıdır. Bu amaç doğrultusunda, başkanlık görevini devraldığım 2012’den itibaren, yenilenen yayın ekibimizin özverili ve gönüllü gayretleriyle, dergimizin geliştirilerek yayın hayatına devamı yolunda önemli adımlar atılmıştır. Bu süreçte, TÜBA-KED, bilimsel yazı çeşitliliği itibarıyla daha zengin bir içeriğe ve daha çağdaş bir tasarıma kavuşturulmuş; başvuru, değerlendirme ve yayın süreçleri sayısal (dijital) olarak yürütülür hale getirilmiş, 2017’den itibaren de yayın sayısı yılda ikiye çıkarılmıştır. Böylece, uluslararası ve ulusal alan indekslerinde yer alan TÜBA-KED, ülkemizin alanında en saygın yayın platformlarından biri olmuştur.

2003’ten günümüze kadar TÜBA-KED’in alanında saygın bir dergi olarak gelişerek yayın hayatına devamı konusunda değerli katkı ve gönüllü desteklerini esirgemeyen tüm değerli bilim insanlarımızla çalışanlarımıza içten teşekkürlerimizi sunuyor; TÜBA-KED’in bilim ve toplum hayatımıza katkılarının gelişerek devamını diliyorum.

Prof. Dr. Ahmet Cevat ACAR
TÜBA Başkanı

KOSTAKİ KONAĞININ MİMARİ ÖZELLİKLERİ VE GÜNÜMÜZDEKİ KULLANIMI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE ARCHITECTURAL CHARACTERISTICS OF THE KOSTAKI MANSION AND ITS PRESENT USAGE

A. Esin KULELİ *

Makale Bilgisi

Başvuru: 21 Mayıs 2018

Hakem Değerlendirmesi: 22 Mayıs 2018

Kabul: 13 Aralık 2018

DOI Numarası: 10.22520/tubaked.2018.18.009

Article Info

Received: May 21, 2018

Peer Review: May 22, 2018

Accepted: December 13, 2018

DOI Number: 10.22520/tubaked.2018.18.009

Özet

Kostaki konağı, Trabzon'da Banker Kostaki Teophylaktos (Foto. 1) tarafından 20. yüzyılın başlarında, çevresinden ayrılan bir tasarım anlayışıyla konut olarak kullanılmak üzere inşa edilmiştir. Konağın cephe düzenlemesi, yapım sistemi ve iç mekanlarındaki bezemeleri, Trabzon'daki örneklerden çok, başkent İstanbul yapılarıyla benzeşmektedir. Orijinalinde konut olarak tasarlanan konak, tarihi süreç içinde yüklendiği farklı işlevlerden sonra, günümüzde Müze olarak kullanılmaktadır (TRAM 2013).

Bu çalışma kapsamında, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen karar gereği hazırlanan yapının güncel durumunu gösteren analitik rölöveleri ile konağın mimari niteliğine yönelik araştırma, inceleme ve değerlendirme sonuçları sunulmaktadır. Çalışmanın amacı, Kostaki Konağına yönelik araştırma sürecinde edinilen bilgilerin, üretilen proje ve detayların önemli bir bölümünün, araştırmacılarla paylaşılmasıdır. Literatür ve arşiv araştırması aşamasında tarihi yapıya ait sınırlı verilere ulaşılabilmesi nedeniyle, bu paylaşımın başka araştırmalara da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kostaki Konağı; Kostaki Teophylaktos; Trabzon; Kalem işleri.

* Dr. Öğretim Üyesi, Antalya Bilim Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Çıplaklı Mah. Akdeniz Bul. No: 290A Döşemealtı / Antalya, e-posta: esin.kuleli@antalya.edu.tr.

Abstract

Kostaki mansion was built to be used as a residence with a design approach that differs from its surroundings in Trabzon at the beginning of the 20th century by Banker Kostaki Teophylaktos (Photo. 1). The facade of the mansion, its construction system and its decoration in interior spaces are similar to the buildings of Istanbul, rather than the examples in Trabzon. The mansion, originally designed as a residence, has been using as a museum today after the different functions it has been converted throughout history (TRAM 2013).

Within the scope of this study, analitical measured drawings showing the current situation of the mansion and the results of the researches, investigations and evaluation of the architectural characteristics of the mansion are presented. The aim of the study is to share the information obtained in the research process and a significant part of the project and details produced with respect to Kostaki Mansion with researchers. It is believed that this sharing can contribute to other studies as it is possible to reach limited data on this historical structure in the course of literature and archive research.

Keywords: Kostaki Mansion; Kostaki Teophylaktos; Trabzon; Mural Paintings.

Giriş

Banker Kostaki Teophylaktos (Foto. 1) tarafından 1898-1913 yılları arasında inşa ettirilen konak, Trabzon'da, Cumhuriyet Mahallesi, Zeytinlik Sokak ile Kasım Sokağın birleştiği köşede konumlandırılmıştır (TRAM 2013). Konak, yapım sistemi, cephe kurgusu, planimetrik özelliği ve yoğun bezeme programı ile korunması gerekli kültür varlığı olarak tescillidir.

Yapının tasarımını yapan mimarın ismi tespit edilememekle birlikte, değişik kaynaklarda mimarın İtalyan olduğu ve yapıda kullanılan birçok malzemenin İtalya'dan getirildiği ifade edilmektedir (URL. 1; Nemlioğlu 2008: 12- 13). Nemlioğlu bu görüşe ilaveten, yapının mimarının aynı yıllarda İstanbul'da hizmet veren Delfo Seminat ya da Raimondo D'Aronco olabileceğini ve hatta Hidiv Kasrı ile Kostaki Konağının benzerliğinden dolayı, mimarın Delfo Seminat olmasının daha yüksek olasılık olduğunu bildirmektedir (Nemlioğlu 2008: 12)

Özgününde konut olarak tasarlanan yapı, 1927- 1932 yılları arasında kamulaştırılarak farklı işlevlerle değerlendirildikten sonra (URL. 1), 2001 yılından itibaren Trabzon Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır (TRAM 2013). Ancak yapının koruma sorunlarının son

Fotoğraf 1 - Kostaki Teophylaktos, eşi ve oğlu (Nemlioğlu 2009: 42) / *Kostaki Teophylaktos, his wife and son* (Nemlioğlu 2009: 42).

yıllarda giderek artması ve yapıya ait güncel rölövelere ihtiyaç duyulması nedeniyle, Kültür ve Turizm Bakanlığınca verilen karar doğrultusunda, konağın belgelenmesine yönelik süreç başlatılmıştır. Çalışma kapsamında, konağın mimari niteliği ve özgün detayları araştırılırken, güncel sorunları da ele alınmıştır. Yapı ve sorunları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilerek, koruma projesinin ilk aşaması olan rölöve çalışması tamamlanmıştır.

Araştırmalar sırasında, yapının mimarisi ve tarihçesi konusunda erişilebilen kısıtlı sayıdaki kaynaktan ve bu çalışmanın yazarının yapıyla ilgili kendi araştırma ve gözlemlerinden yararlanılmıştır. Trabzon Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ile Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü arşivindeki yazılı ve görsel belgeler, Erten (1989), Nemlioğlu (2008) ile Aydın, Gül, Büyükçam, ve İsmailoğlu (2015)'nin çalışmalarını içeren yayınlar incelenmiş ve bu araştırmalardan elde edilen bilgiler çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.

Erişilen yayınlardan en önemlilerinden birisi Nemlioğlu tarafından hazırlanmış olup, yayının ilerleyen bölümlerinde anlatılacağı üzere, yazarın dedesi Nemlizade Akif Kaptan Bey (1879- 1945) Kostaki Konağının eski sahiplerindendir. Bu bağlamda Nemlioğlu yayınında, yapının mimarisi ve tarihçesinin yanısıra, babası, babaannesi, halası gibi aile büyüklerinden dinlediği, Kostaki ailesi ve konakla ilgili ilginç ve özel anılarını da aktarmaktadır (Nemlioğlu 2008: 12-13). Bu bilgiler konağın ilk sahipleri Teophylaktos ailesi ile ikinci sahipleri Nemlizade ailesinin konakla ilgili özel anılarına da ulaşmamızı sağlamaktadır.

Çalışma kapsamında, öncelikle Trabzon'da kentsel dokunun gelişimi ve sivil mimari yapılar üstünde Batı üsluplarının etkisine değinilmiş, daha sonra yapının kısa tarihçesi verilmiştir. Sonraki bölümlerde, tarihi dokunun korunmasına yönelik çalışmalarla ilgili verilen özet bilgilerden sonra, belgeleme çalışmalarının kapsamı, çalışma sürecinde üretilen çizim ve fotoğraflardan da yararlanılarak, yapının tasarımı, yapım tekniği, cephe ve iç mekanlarda kullanılan özgün nitelikli bezemeler, detaylar gibi konağın mimari özelliklerine yönelik aktarım ve tanımlamalar yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise, Kostaki konağının mimari niteliği üzerine genel değerlendirmelerden sonra, araştırma sürecinde edinilen bilgilere dayanarak yapının aynı dönem Trabzon ve İstanbul yapıları ile benzerliği tartışılmıştır. Ayrıca yapının yapısal sorunlarına atıfta bulunularak, gerçekleştirilmesi gereken koruma çalışmalarının önemi vurgulanmıştır.

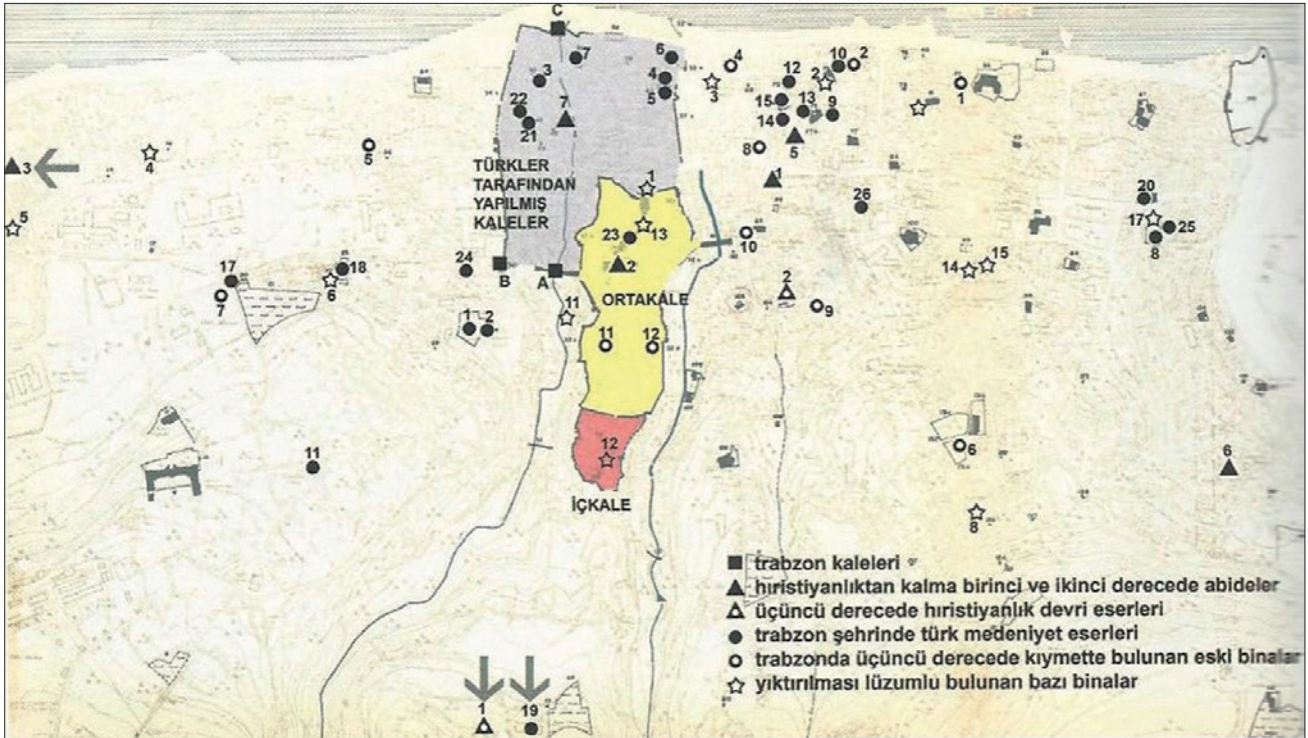
Trabzon Kentsel Dokusunun Gelişimi ve Bu Dokuda Kostaki Konağı'nın Yeri

Trabzon kentine ait ilk yerleşimler MÖ 7. yüzyıla tarihlendirilmekle birlikte, günümüze ulaşabilen yapılar dikkate alındığında kentte incelenilecek yapım kültürünün, Bizans dönemine ait olan Trabzon kalesi ile başladığı anlaşılmaktadır. Anılan yapının aslında daha erken tarihli başka bir yapının temelleri üzerine kurulduğu bilinmektedir. Bu durum, en az 2700 yıllık bir geçmişe sahip olan yapı kültürünün, ancak 1500 yıllık bir diliminin günümüzde gözlenebildiğini göstermektedir. Kentin Osmanlı Dönemi yapıları ise bu sürecin son 500 yıllık döneminde inşa edilmiştir (Tuluk 2010: 31).

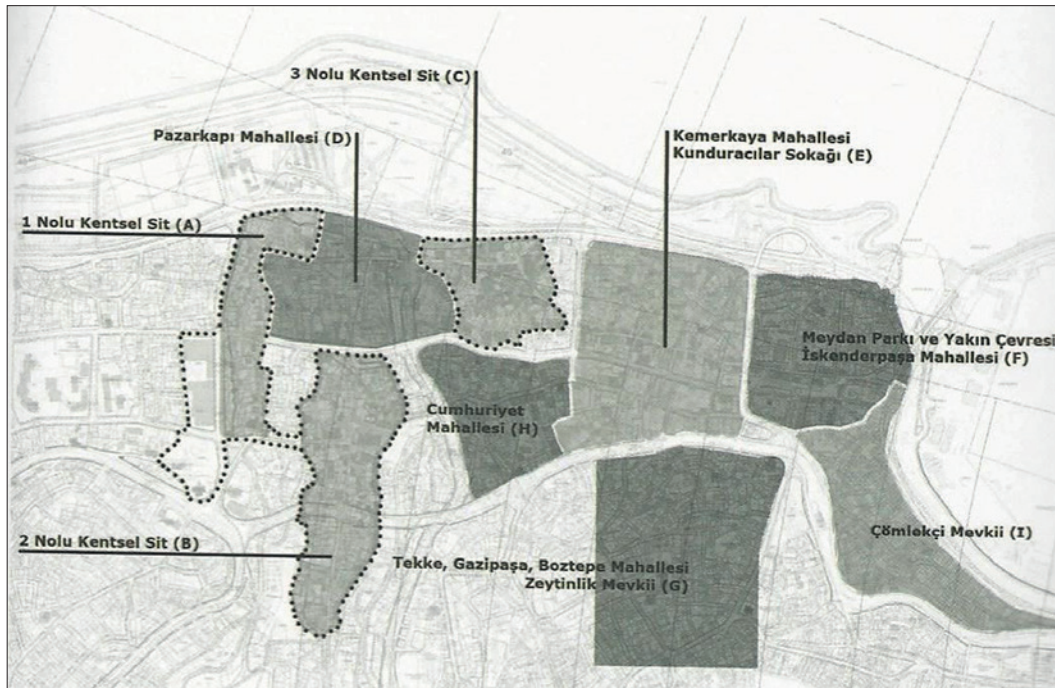
Osmanlılar tarafından fethedildiğinde surlarla çevrili olan şehir, üç bölümden oluşmaktadır: Osmanlı kayıtlarında kaydedildiği biçimiyle güneyde yüksekçe bir tepe üzerinde inşa edilen İç Kale (Yukarıhisar), İç Kalenin kuzeyinde, doğusu ve batısı derin vadilerle sınırlı Kale-i Evsat (Ortahisar) ve en kuzeyde deniz kenarında yer alan Kale-i Zir (Aşağıhisar) (Tuluk 2010: 33; Şek. 1). 1914 yılına ait eski bir haritada, Yukarıhisar, Ortahisar ve Aşağıhisarın yer aldığı mevki haritanın sol yanında kalmakta ve anılan harita kentsel dokunun o günkü durumu hakkında fikir vermektedir. Ayrıca, bu harita Kostaki konağının üzerinde yer aldığı Zeytinlik sokağın bağlandığı ve günümüzde kent halkı için oldukça popüler olan Uzun sokağın isminin o zaman da aynı olduğunu göstermektedir (Şek. 2).

Osmanlı salnamelerinin incelenmesinden, 19. yüzyılın sonlarında başta Rum ve Ermeniler olmak üzere farklı etnik kökenlerden gelen, azımsanmayacak bir nüfusun kentte birarada yaşadığı anlaşılmaktadır. Kentte müslümanlar ve gayrimüslimlerin yüzyıllar boyu iç içe yaşamaları, farklı grupların kendi dinsel inançlarını, kültürel alışkanlıklarını ve geleneklerini korumalarına olanak verirken, şüphesiz aralarında etkileşimler de olmuştur. Yerleşim merkezlerinde yer alan konutlar, kimi zaman birbirleriyle benzeşirken, kimi zaman da kullanıcılarının köken ve isteklerine bağlı olarak farklı şekilde biçimlendirilmiştir (Demirkaya 2014: 339). Trabzon bu açıdan incelendiğinde, kentin 19. yüzyılın sonlarında dini, kültürel ve sosyal nitelikleriyle farklılaşan toplulukların bir arada, etkileşim içerisinde yaşadıkları bir kent olma özelliğini taşıdığı söylenebilir.

19. yüzyılın ortalarında batı üsluplarının sivil mimari yapılar üzerindeki etkisini inceleyen Kuban, geniş yabancı kolonisi, yeni gelişen azınlık burjuvazisi ve eğitim görmüş Osmanlıların, batı modasına uyan konutları yeğlediklerini ve mimari tercihleriyle büyük bir dönüşüme hizmet ettiklerini bildirmektedir. Bu bağlamda, azınlık tüccarların çok olduğu Balkanların kapısı olan Edirne'de, orta Avrupa biçimlerine çok duyarlı olması nedeniyle farklı bir konut tipolojisi gelişmiştir. Kuban ayrıca, Trabzon'un Batı etkisine açık Karadeniz liman kentleri arasında olduğunu vurgulayarak, Trabzon'da kagir mimari ve buna bağlı gelişen neo-klasik bir fizyonomiden bahsetmektedir. Deniz yolları ulaşımının

Şekil 1 - Sedat Çetintaş'ın raporunda incelediği tarihi yapıların işlendiği harita (Düzenli 2010: 358). Şekilde sur duvarları ve içindeki tarihi yapılar da görülebilmektedir. / The map showing historical structures examined in the report of Sedat Çetintaş (Düzenli 2010: 358). City walls and inner citadel can be seen in the figure also.

Şekil 4 - Kostaki Konağı ve yakın çevresindeki tescilli yapılar (Sürül Çavdar ve Özen 2010: 412). / Registered buildings around Kostaki mansion and its environs (Sürül Çavdar and Özen 2010: 412).

Fotoğraf 2a - Kostaki Konağına ilişkin eski bir fotoğraf (URL 4). / An old photo related to Kostaki Mansion and Environs (URL 4).

Fotoğraf 2b - Yapının doğu ve kuzey cephesinin günümüzdeki durumu (2013). / The situation of eastern and northern facades of the mansion at present (2013).

oluşan bir doku algılanırken (Foto. 2a), günümüzde bu tarihi yapıların yerine, içinde yer aldığı dokuya uyum gibi bir kaygı olmadan planlanan çok katlı betonarme binaların inşa edildiği görülmektedir (Foto. 2b).

Konağın Belgeleme Çalışmaları

Geçmiş yıllarda, yapıya ilişkin çağdaş yöntemlerin kullanıldığı kapsamlı bir belgeleme çalışması gerçekleştirilmemiştir. Arşiv araştırmasında, 1980'li yıllarda Kostaki Konağının Müze olarak işlevlendirilmesine yönelik sergileme projesi için altlık olarak kullanılan rölövelerin bazı paftalarına ulaşılabilmektedir. 1/100 ölçekli hazırlanan bu paftalar, yapının bodrum kat plan

organizasyonu ve güney cephesiyle ilgili bazı bilgileri kapsamakta olup, içeriğinde yapının yoğun tezyinat programıyla ilgili yeterli veri bulunmamaktadır. Erkin ve Nemlioğlu'nun yayınlarında yer alan rölöveler ise, kapsamlı ve güncel rölöveler olmayıp, yapıya ilişkin genel bilgiler içermektedir (Nemlioğlu 2008, 94, 99- 102; Erkin 1989, 87- 88).

Günümüze yapım sistemi, cephe düzenlemesi ve planimetrik özelliğini büyük ölçüde koruyarak gelebilen yapının, iç mekanlarındaki bezemelerinin aynı şekilde korunabildiği söylenemez. Örneğin kalem işleri sadece zemin katta özgün niteliğini büyük oranda koruyarak varlığını sürdürmektedir. Ayrıca, yapının konut işlevinden kamusal işlevlere uyarlanması sürecinde, yapıya gelen

insan ve donanım yükünün artması, farklı işlevlerin gerektirdiği ek yapıların inşa edilmesi ve fiziksel müdahaleler gibi etkenlerin, yapıda hem olumsuz görsel etkilere, hem de yapısal anlamda olumsuz gelişmelere neden olduğu anlaşılmaktadır.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca yapıdaki koruma sorunlarının önemli olduğunun tespit edilmesi nedeniyle, koruma projesine altlık teşkil edecek bir belgeleme çalışması yapılması kararı verilmiştir. Karmaşık geometrili, çok mekanlı ve yoğun tezyinatlı mimari niteliğe sahip Kostaki Konağı'nın belgelenmesinin sağlıklı bir şekilde yapılabilmesi için, yapının mimari niteliği ve sorunları da göz önüne alınarak, belgelemede 3 boyutlu lazer tarama yönteminin kullanılması ve yapının tüm detaylarını içeren bir nokta bulutunun üretilmesi uygun görülmüştür.

Bu yöntem, bir yandan ölçüm ekibine hızlı ve sağlıklı bir ölçüm çalışması yapılması şansını verirken, bir yandan da rölöve çizimi ve analiz çalışmaları sırasında çizim ekibinin nokta bulutu, ortofoto, 360° fotoğraf gibi verilere başvurup, gerektiğinde verilerin içine girerek, çalışmalarına olanak sağlamıştır (Şek. 5 - 11).

Yapının belgelenmesi sürecinde, özgün taş, harç, sıva, boya vb. malzeme örnekleri alınmış, bu örneklerin özellikleri ve sorunları ile ilgili olarak uzmanlar tarafından değerlendirmeler yapılmıştır. Hazırlanan malzeme analiz ve koruma raporu (İRKMLM 2014), belgeleme çalışmalarına katkı sağlamıştır.

Çalışma kapsamında ölçüm ve çizimler yapılırken, eş zamanlı olarak yürütülen *Hasar Analizi (Malzeme, Yapısal, Drenaj Sorunları İle Uyumsuz Müdahaleler/Niteliksiz Ekler), *Yapım Teknikleri, Sistem ve Analizi, *Malzeme Kullanım Analizi ve *Tipolojik Çalışmalar gibi "Teknik Analizler"den gelen bilgiler, hazırlanan rölöve paftalarına işlenmiştir.

Kostaki Konağının Mimari Özellikleri

Kostaki Konağı, Cumhuriyet Mahallesinde, Zeytinlik Sokak ile Kasım Sokağın birleştiği köşede, zemin üzeri iki katlı olarak inşa edilmiştir (TRAM 2013). Zeytinlik sokak güney yöne doğru devam ederek, eski haritalarda da görülen ve günümüzde halk arasında ilgi gören ticari yapıların yoğun olduğu Uzun sokak ile birleşmektedir (Şek. 2).

Konak kentte aynı tarihlerde inşa edilen diğer yapılarla karşılaştırıldığı zaman, yapının planlama anlayışı, cephe düzenlemeleri ve yoğun süsleme programıyla diğer örneklerden farklılık gösterdiği görülmektedir. Erten (Erten 1989: 87), konağın aslında belirli bir mimari

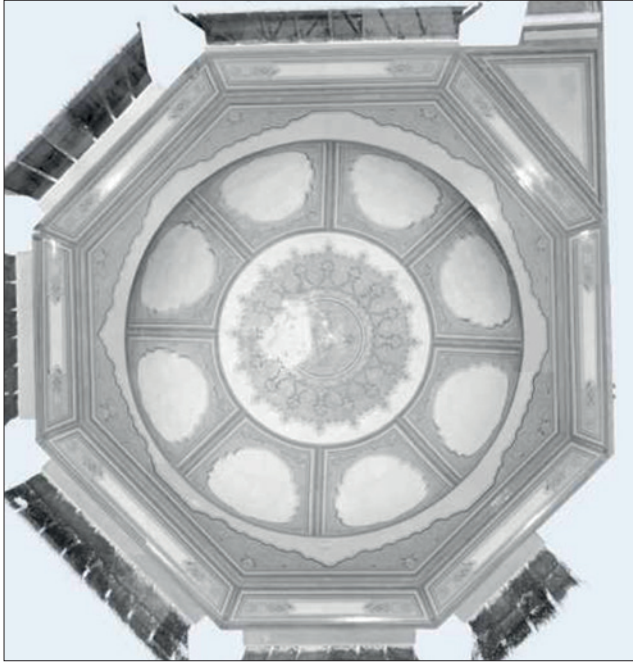
Şekil 5 - 193-194 Numaralı tarama pozisyonlarının 3b nokta bulutu verisi. / 3b point cloud data of scan positions number 193-194.

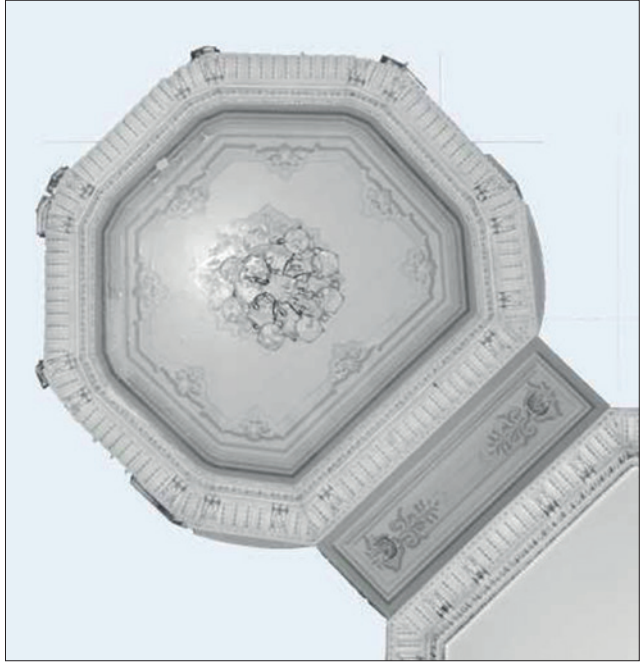
Şekil 6 - 3b nokta bulutu modeli. / 3d point cloud model.

Şekil 7 - Bütün tarama pozisyonlarının oluşturduğu nokta bulutu modelinden alınan cephe görselleri. / Facade data obtained from the point cloud model generated by all scanning positions.

Şekil 8 - Tavan ortofoto. / Ceiling orthophoto.

Şekil 9 - Tavan ortofoto. / Ceiling orthophoto.

Şekil 10 - 13 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 360° fotoğraf. / 360° Photo obtained from number 13 scanning position.

Şekil 11 - 14 nolu tarama pozisyonundan elde edilen 270° fotoğraf. / 270° photo obtained from number 14 scanning position.

karakteri olmayan, eklektik üslupta inşa edilmiş bir bina olduğunu belirterek, yapının Rus mimarisinde görülen türde kubbelerinden ve Grek ve Roma mimarisinde kullanılan süslemelerinden bahsetmektedir. Konağı yaptıran kişinin Rum olduğu ve Rusya ile ticari ilişkilerde bulunduğu düşünüldüğünde, binanın Türk mimarisine yabancı bir tarzda ortaya çıkış nedeninin anlaşılacağını belirtmektedir. Erten, Kostaki konağını her ne kadar belirli bir mimari karakteri olmayan, eklektik üslupta inşa edilmiş bir bina olarak tanımlasa da, yapının inşa edildiği tarihlerde özellikle de dönemin başkenti İstanbul'da çok sayıda yapının benzer üslupta tasarlandığı göz önüne alınırsa, 20. yy. başlarında kabul gören bu tasarım yaklaşımının İstanbul'la doğrudan ilişkili ve önemli bir ticaret kenti olan Trabzon konaklarına yansımaları olarak görülebilir.

Kostaki Konağının, erişilebilen eski fotoğrafları incelendiğinde, konağın kent içinde etkili bir konuma sahip olduğu anlaşılmaktadır. Eski fotoğrafların incelenmesinden, yapının içinde yer aldığı tarihi dokuda genel olarak zemin kat üzeri bir ya da iki katlı ve daha küçük oturma alanına sahip yapıların bulunduğu, bu bağlamda konağın ölçeği ile çevresindeki dokudan ayrıştığı gözlenmektedir (Foto. 2a). Bu ayrım, yapının iç mekanlarının plan organizasyonu ve süsleme programı değerlendirildiğinde daha da belirgin hale gelmektedir. Yapının etkileyici mimarisiyle, toplumda sahibinin statüsünü ve ekonomik gücünü temsil ettiği söylenebilir.

Ancak konak bir zamanlar ölçeğiyle çevresine hakim bir nitelikte iken, günümüzde bulunduğu parselde sıkışık kalmış gibidir. Tarihi yapının içinde bulunduğu doku incelendiğinde, Zeytinlik sokakta betonarme nitelikli zemin kat üzeri üç- dört ve hatta ara katlarla birlikte beş kata ulaşan yüksekliklerde yapıların bulunduğu görülmektedir. Kasım sokağın Zeytinlik sokakla birleşen bölümünde ise, köşede zemin kat üzeri bir ile zemin kat üzeri iki katlı yapılar yer almaktadır. Kasım sokağın kuzeybatı yöne doğru uzayan bölümünde kat yükseklikleri arttırılarak, zemin kat üzeri üç katlı yapılar yapılmıştır. Konağın yakın çevresinde, ona cephe veren bir tarihi yapı bulunmamaktadır.

Kostaki Konağının zemin katı, bahçe kotuna göre +1.75 m yükseltilmiş olup, bodrum katta düzenlenen pencerelerle servis mekanlarının da havalandırılması ve ışık alması sağlanmıştır. Zemin kata doğu yönde tasarlanan bir ana girişle erişim sağlanırken, Balo salonundan da bahçeye çıkış verilmiştir. Zemin katta olduğu gibi, bodrum kat için de iki ayrı giriş düzenlemesi yapılmıştır. Bu girişlerden ilki yapının güney cephesinden birkaç basamakla inilerek verilen

ana giriş, diğeri ise batı cephedeki çamaşırhane bölümünden kuzey batı köşedeki bahçeye çıkış için düzenlenen giriştir.

Yapının planimetrik tasarımında tek bir kütle yerine, farklı boyutlardaki dörtgen formların yanı sıra kuzeybatı ve güneydoğu yönlerde yer alan ve biri kuleye dönüşen iki adet sekizgen formlu mekan birarada kullanılmıştır. Yapının gerek boyut, gerekse de form açısından farklılaşan mekanları başarıyla biraraya getiren bir plan organizasyonuna sahip oluşu, cephe görünümünü de etkilemiştir. Cephe kırıma çatılı ana kitleye yarım daire ve oval formlu kubbeleriyle eklenilen kuleler, terasa dönüşen kısmı hazırlayan balık pulu şeklinde kurşunla kaplanmış eğimli duvarlar, kullanılan farklı pencere formları gibi yapı öğeleri yapının cephesine dinamik bir etki kazandırmıştır.

Tümü açılan pencerelerle yarı açık mekan haline gelebilen kuzey batı yöndeki sekizgen formlu mekan, giriş cephesindeki ferforje korkuluklu balkonlar ve kuzey doğu yöndeki terasa dönüşen bölüm ile yapı çevresine hakim bir konuma getirilmiştir.

Yapı oldukça gösterişli ve iddialı olmasına rağmen içinde yer aldığı parsel için aynı şey söylenemez. Parsel bulunduğu adanın iki sokağa bakan köşesinde yer almakta olup, eşkenar üçgene benzeyen ancak düzgün bir geometrisi olmayan bir forma sahiptir. Konak, kuzey ve batı yönlerde parsel sınırına yaklaşarak konumlandırılmıştır. Yapının güney yönünde küçük bir bahçesi varken, bahçenin en özenli ve geniş olan bölümü çam, palmiye ağaçları ve çiçeklerle düzenlenen konağa girişin verildiği doğu yöndeki bahçedir.

Bahçeye giriş verilen kapının aksının sağında kalacak şekilde tasarlanan, yuvarlak formlu ve içinde demir döküm fıskiyesi olan havuz özgün nitelik taşımaktadır. Bahçeyi çeviren andezit malzemeli duvarlar üzerinde yükseltelen babalar, bu babaların arasında kalan ferforje korkuluklar, konağın ana giriş kapısı aksına konumlandırılan çift kanatlı ferforje bahçe giriş kapısı özenle üretilmiştir.

Kapıdan bahçeye girildiğinde, araştırmacılara göre kader, şans- talih, başarı, mutluluk ve zenginlik tanrıçası olarak tanımlanan Tykhe heykeli (URL. 3) konağa gelen konukları karşılamaktadır. Kostaki beyin, daha kapıdan girerken Tykhe heykeliyle vermeye başladığı şans, başarı, mutluluk, zenginlik mesajları, iç mekanlarda kullanılan bezemelerde yer alan, şans, talih, aşk, ticaret, kazanç, koruyucu vb. konuları betimleyen kanatlı aslan, Hermes, Afrodit, Eros, Venüs gibi mitolojik figürlerin kullanımıyla güçlü şekilde devam ettirilmiştir.

Cepheler

Yapının tüm cepheleri birbirinden farklı olup, simetrik bir düzen uygulanmamıştır. Yapının cephelerinde farklı derinlik, yükseklik ve forma sahip kütle hareketleri ve örtü sistemleri ile dinamik bir tasarım gerçekleştirilmiştir. Cephe duvarlarında, zemin katta granit, üst katlarda gül kurusu renkli andezit taş ve krem renkli sıvalı yüzeyler birlikte atlamalı olarak kullanılmıştır (Foto. 2b, 2c; Lev. 1).

Cephe tasarımı, kat silmeleri, pencere ve kapı söveleri, demir giriş kapısı ve saçığı, mermer giriş merdiveni, ferforje balkon korkulukları, pencere altlarında kullanılan çini panolar, plastırlar, pencere kemerlerinin kilit taşlarındaki kraliyet tacı kabartması gibi süslemeler ile zenginleştirilmiştir.

Bodrum katın duvar örgüsünde yer alan taşın yontusu, cephenin diğer bölümlerinden farklıdır. Taş yüzeyi, ortası kabarık, çevresi ise düzgün kesme olacak şekilde biçimlendirilmiştir. Yapının üst katlarında kullanılan düzgün kesme andezit taşlar, sade profillerle cephedeki yerini almıştır.

Tüm pencere kemerlerinde, kat silmelerinde, cephede taş ve sıvanın atlamalı yer aldığı düzenlemelerde, taş cinsi olarak sadece andezit taşın tercih edildiği görülmektedir. Yapı genelinde tasarlanan cephe boşluklarında, farklı kemer tipleri (düz atkılı, basık, yuvarlak) ve farklı pencere formları (dikdörtgen, yuvarlak ve elips) bir arada kullanılmıştır. Bodrum katta düz atkılı dikdörtgen ile daire formlu pencereler, zemin katta dikdörtgen formlu ve basık kemerli pencereler, 1. ve 2. (çatı) katta ise dikdörtgen formlu ve düz atkılı, basık ve yuvarlak kemerli pencereler yer almaktadır (Foto. 3). Birinci ve ikinci katlarda, yatay ve düşey yönde hareket eden ve kullanılmadığında duvar içinde konumlanan çiftli kepenk sistemine sahip pencerelerin detayları ustalıkla tasarlanmış ve üretilmiştir.

Yapının girişi, doğu cephede yer alan teras düzenlemesi ile güneydoğu yöndeki kulenin arasında konumlandırılmıştır. Konağın giriş tasarımına ayrı bir özen gösterilmiş olup, yüzeyi kuğu motifi ve zeytin dalları ile bezenmiş mermer baba ve mermer korkuluklarla yukarıda merkeze doğru kavis yaparak daralan, on basamaklı mermer bir merdivenle giriş kapısına ulaşılmaktadır. Cephenin sadece bu bölümünde mermer kullanılmıştır.

Demir giriş kapısının üzerinde yer alan kabalar altın renkli yıldız boyayla boyanarak konturlar vurgulanmıştır (Lev. 1, 5a; Foto. 4a, 4b, 4c, 15). Giriş kapısının üzeri, demir konstrüksiyonlu ve cam kaplamalı bir saçakla kapatılmıştır. Sadece konağa giriş verilen bu cephede balkon düzenlemesi yapılmış olup, art nouvo stilini çağrıştıran balkon korkulukları dikkat çekici niteliktedir (Foto. 5).

Fotoğraf 2c - Yapının cephe duvarlarında pembe renkli andezit taş ve krem renkli sıvalı yüzeylerin birlikte sıralı kullanımı (Güney Cephe) (2013). / *Sequential use of pink colored andesite stone and cream colored plastered surfaces on the facade walls of the building (Southern Elevation) (2013).*

Fotoğraf 3 - Cephelerde farklı pencere tipleri (2013). / *Different window types on the facade (2013).*

Köşkün cephe mimarisi incelendiğinde, kuleler ve üzerlerinde yer alan kubbelerin cephe karakterini etkilediği görülmektedir (Lev. 1). Yapının güneydoğu köşesindeki kulede bulunan dar pencerelerde, sütunçeler ve sütun başlıklarına oturan yuvarlak kemerler kullanılmıştır (Foto. 6, 7). Kulede, zarif nitelikli, geometrik ve Türk çini sanatı ürünlerinden farklılaşan nitelikte tasarlanmış geometrik ve bitkisel motiflerin yer aldığı çini panolar ile yapıda kullanılan çini malzemelerin yurtdışından getirildiği düşünülmektedir (Foto. 7).

Fotoğraf 4a - Masif mermer kullanılarak giriş merdiveni tasarımı (2013). / *Design of entrance stairs by using massive marble (2013).*

Fotoğraf 4b - Doğu cephede yapının girişi (2013). / *Entrance to the mansion on the eastern facade (2013).*

Fotoğraf 4c - Giriş kapısı detayı (2013). / *Detail of entrance gate (2013).*

Fotoğraf 5 - Konağın doğu cephesi balkon korkulukları (2013). / *Balcony railing on eastern facade of the mansion (2013).*

Fotoğraf 6 - Yapının güneydoğu köşesinde yer alan kule (2013). / *The tower locating on the southeastern corner of the mansion (2013).*

Yapının güneydoğu köşesindeki sekizgen kulenin kubbesi balık pulu biçimli, kuzeydoğu köşedeki teras düzenlemesinin alt kısmındaki cephesi ise baklava dilimi şeklinde kesilmiş, orijinalinde kurşun olduğu tahmin edilen ancak günümüzde yer yer sac ve yer yer çinko olarak yenilenen plakalarla kaplanmıştır. Kuzeybatı köşede yer alan ve 1. katta tüm duvarları camla kapatılan sekizgen odanın üzerini örten kubbe ise, büyük boyutlu düz sac malzeme kullanılarak, kötü bir işçilikle kaplanmıştır. Ancak bu uygulamanın hatalı olduğu, kubbenin orijinalinde balık pulu şeklinde

Fotoğraf 7 - Yapının güneydoğu köşesinde yer alan kulede kullanılan bitkisel motiflerin yer aldığı çini panolardan detay (2013). / Detail from tile panels of floral motifs used on the tower locating on the southeastern corner of the mansion (2013).

Fotoğraf 8 - Yapının kuzey doğu yönden görünümü ve teras (2013). / North-east view of the mansion and terrace (2013).

kurşun ile kaplandığı eski fotoğrafların incelenmesinden anlaşılmaktadır. Kubbe içte düzgün yarım kubbe şeklinde, üstte ise sekizgenin köşe birleşim hatları ayırt edilecek şekilde, İtalya'da örneklerine sıkça rastlanan yarı elips (yumurta) formunda tasarlanmıştır. Kuzeydoğu köşedeki demir korkuluklu teras düzenlemesinin iki cephesinde, yarım daire kemerlerin içlerinde elips formu pencereler yer almaktadır (Foto. 8). Cephenin diğer bölümleri kırma çatılı olup, marsilya tipi kiremitle kaplanmıştır.

Zemin katta yer alan balo salonunun demir konstrüksiyonlu, özgün nitelikli cam çatısı, servis yapısının üzerine sonradan eklendiği düşünülen ve uyumsuz ek olarak nitelendirilen yapının ikinci katı ile kapatıldığından, yapının batı cephesinden güçlükle algılanmaktadır (Lev. 1, Foto. 9a, 9b).

Plan Şeması Kurgusu ve İç Mekan Özellikleri

Bodrumlu, zemin ve üzerindeki bir ve ikinci kattan oluşan ana yapı yaklaşık 515 m² ve servis işlevlerini üstlenen yapı ise zemin üzeri bir katlı ve 105 m² alana sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Konağa ilk yapımından sonra batı yönde eklenen, kırma çatılı bölüm hariç, yapının büyük oranda özgün plan düzenini ve niteliğini koruduğu anlaşılmaktadır. Örneğin balo salonuna bitişik planlanan mutfak ve servis bölümünün planı ve duvarları korunurken tonozlu çatısı değiştirilmiştir. Bu durum tarihi süreçte yapıda gerçekleştirilen onarımlar sırasında bazı bölümlerin orijinal niteliği değiştirilse de, genel olarak yapıya saygılı bir yaklaşımın izlendiğini göstermektedir.

Ana yapının bodrum, zemin ve 2. katı merkezi bir mekan yaratacak şekilde planlanırken, 1. katta mekanlar koridorun iki yanında konumlandırılmıştır.

Fotoğraf 9a - Yapının batı yönden görünümü ve ek binalar (2013). / West view of the mansion and additional buildings (2013).

Fotoğraf 9b - Yapının batı yönden görünümü ve ek binalar (2013). / *West view of the mansion and additional buildings (2013).*

Çalışmada yapıyı oluşturan katların plan organizasyonunun genel anlatımından sonra, zemin, birinci ve ikinci katların özgün niteliğini büyük ölçüde koruması nedeniyle özelleşen mekanları ve bu mekanların yapıyla özdeşleşen bezemeleri hakkında ayrıntılı tanımlamalar yapılacaktır (TRAM 2013; Lev. 2a, 2b, 2c, 3a, 3b; 4a, 4b).

Yapının ana katı olarak tasarlanan, yaklaşık 4.90 metre yüksekliğe sahip olan zemin katta, etnoğrafik eserler sergilenmektedir. Zemin katın bahçeyle iki ayrı bağlantısı olup, yapının ana girişi dışında (Foto. 3a, 3b, 3c), Balo salonundan da bahçeye doğrudan ulaşılmaktadır. Giriş anından itibaren konağa gelen kişileri etkileyen bu kat, özgün niteliğini yansıtan yoğun bir bezeme programıyla dikkat çekmektedir. Zemin kat, tavanlarında kalemişi, malakari süslemeler (Lev. 3a, 3b), duvarlarında kalemişi, ipek, ahşap ve çini kaplamalar (Lev. 4a, 4b), zeminde ahşap parke, desenli karo mozayikler ve kapılarında üzeri işlemeli camlar ile konağın en gösterişli katıdır. Kata ait mekanlar; giriş (Foto. 10a, 10b), giriş salonu (Foto. 11a, 11b, 11c, 11d, 11e) ve giriş holüyle bağlantılı diğer mekanlar olan balo salonu (Foto. 12a, 12b, 12c), oturma odası (Foto. 13), çalışma odası (Foto. 14a, 14b), kabul salonu (Foto. 15a, 15b, 15c, 15d), yemek odası (Foto. 16a, 16b), oyun odası (Foto. 17a, 17b), tuvalete geçiş için kullanılan hol ve bu holün batısında mutfak-servis birimleri ile katlar arasında bağlantıyı sağlayan merdivenlerin bulunduğu bölümden ibarettir. Balo salonunun batı duvarından mutfak holüne ve bu holden de bodrum kattaki hizmet mekanlarının bulunduğu diğer bölümlere ulaşılabilir (Foto. 12b).

ZK-01 kodlu kareye yakın dikdörtgen planlı giriş mekanının kuzey ve güney duvarlarındaki bezeme programına göre, duvarlar iyon başlıklı sütun dizileriyle, merkezinde geometrik ve bitkisel motiflerin yer aldığı dikdörtgen biçimli üç panoya ayrılmıştır. İki duvarın orta panolarının eksenlerinde dikdörtgen şekillerin içerisinde güç sembolü olarak bilinen kanatlı aslan

figürü bulunmaktadır (Foto. 10a). Nemlioğlu'na göre (Nemlioğlu 2008, s. 21), ortada yer alan kare panoda madalyon içerisinde Yunan mitolojisine ait tanrılardan Hermes'i andıran bir erkek başı profilden resmedilmiştir.

Fotoğraf 10a - ZK-01 Duvar resimleri (2013). / *GF-01 Mural paintings (2013).*

Fotoğraf 10b - ZK-01 Tavan ve duvar süslemeleri (2013). / *GF-01 Decoration on the wall and ceiling (2013).*

Giriş bölümünün tavanı süsleme açısından oldukça zengindir. Tavanda ortadaki daha geniş olmak üzere, üç adet dikdörtgen pano oluşturulmuştur. Ana giriş kapısı ile giriş holüne geçiş verilen duvarların bulunduğu bölümlerde ise, bu panolara iki yönde eklenen daha dar düzenlenen simetrik panolar görülmektedir (Lev. 3a; Foto. 10b). Süsleme programı içerisinde ampir ve barok dönemin özelliklerinden olan ince kıvrımlar üzerindeki yapraklar ve aralarındaki iri palmetler yaygın olarak kullanılmıştır. Mekanın zemin döşemesi, kenarlarda mermer, ortada ise karo mozaik ile kaplanmıştır.

ZK-02 kodlu Giriş Salonu enine dikdörtgen planlıdır. Mekana giriş kapısı ve balo salonu kapısının iki yanına karşılıklı konumlandırılan korint başlıklı dört adet sütunun üzeri onarımlar sırasında boyanmıştır. Bu sütunların arasından üstleri cam, altları ahşap malzemeli çift

kanatlı kapıdan balo salonuna geçilmektedir. Kapıların gerektiğinde açılarak, ZK-02 ile ZK-03 mekanlarının birleştirilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır (Foto. 11a).

Fotoğraf 11a - ZK-02 Giriş holü ve ZK-03 Balo salonu/ Toplantı salonu (2013). / GF-02 Entrance hall and GF-03 Ball room/ Meeting room (2013).

Duvarların alt kısmında dikdörtgen formlu ahşap panoların içlerinde, birisi profilden, diğeri önden görülecek şekilde rakkaseler atlamalı olarak işlenmiştir. Rakkaselerin çevresi yapraklı dallarla kuşatılmış, üst kısımda bir kurdele oluşturularak, rakkaselerin baş taraflarına yerleştirilmiştir (Foto. 11b). Panoların bittiği yerde, yıldız boyalı ahşap profil bir bitiş elemanından

Fotoğraf 11b - ZK-02 Giriş Holünde rakkase süslemeleri (2013). / Dancers on the wall decoration in GF-02 Entrance hall (2013).

Fotoğraf 11c - ZK-02 Giriş Holünde sütun başlığı detayı (2013). / Detail of capital located in entrance hall / GF-02 (2013).

sonra, duvar tavana kadar büyük bölümünün özgün olmadığı düşünülen sarı yıldız renkli duvar kağıtlarıyla kaplanmıştır. Duvar kağıdının bittiği kısımdan sonra tavan silmesi üzerinde belirli aralarla kullanılan eros başları dikkat çekicidir (Foto. 11c).

Dikdörtgen formlu üç panodan oluşan tavan süslemelerinde altın varak oldukça yoğun kullanılmıştır (Foto. 11d, 11e). Panolar aşağı doğru sarkan ahşap kirişlerle birbirinden ayrılarak, tavanda derinlik hissi yaratılmıştır. Tavanın merkezinde zengin bezemeli, alçı tavan göbeği kullanılmış ve tavan üzeri kalem işiyle bezenmiştir. Ortadaki pano dikdörtgen formlu, yanlardaki panolar ise dikdörtgen şekillerin köşelerinde üçgenler oluşturulacak biçimde pahlanarak, köşeli hale getirilmiştir. Tavan bezemesinde Afrodite ellerinde çelenkler ve güllerle tasvir edilmiştir. Manzara resimlerinde ise, doğa ve kemerli köprü görüntüleri dikkat çekmektedir. Döşeme diyagonal kesilmiş ahşap parke ile kaplanmış, kenarlarında bordür kullanılmıştır.

ZK-03 kodlu Balo Salonu / Toplantı Salonu kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Bu mekana, üst kısmı cam, altı tablalı ahşap kapıyla ulaşılmaktadır. Cam yüzeyine, doğa, insan, eros tasvirleri kumlama yöntemiyle işlenmiştir (Lev. 5a, Foto. 12a). Balo salonundan, duvarların içinde bulunan boşluğa kaydırılarak açılan sürme ahşap bir kapıyla ZK-

Fotograf 11d - Zemin katta, ZK-02 giriş holü tavan süslemeleri (2013). / *Decoration on the ceiling of entrance hall GF-02 (2013).*

Fotograf 11e - Zemin katta, ZK-02 giriş holü tavan süslemeleri (2013). / *Decoration on the ceiling of entrance hall in the ground floor (GF-02) (2013).*

06 Kabul salonuna ve çift kanatlı bir kapı ile de avluya bağlantı sağlanmaktadır.

Balo salonunun duvarlarının alt bölümü, geometrik motifli çinilerle kaplanmıştır. Üst bölümde ise, ayırıcı bir bordür hattından sonra, duvar yüzeyinde panolar oluşturulmuş ve bitkisel motiflerle kalemişi süslemeler yapılmıştır (Foto. 12b).

Salonun zemini dışta bordürlerle çevrilmiş olup, iç kısmı karo mozaik ile kaplanmıştır. Mekanın batı duvarında yer alan ZK-03 bölümüne, iki yönlü olarak yerleştirilen on bir basamaklı merdivenle ulaşılmaktadır. Halk arasında piyano köşkü olarak adlandırılan ve özenli bir işçilikle üretilmiş ahşap malzemeli bu mimari öge, barok tarzda süslemelerle donatılmıştır (Foto. 12b).

Demir konstrüksiyon üzerine cam kaplamalı olarak tasarlanan zarif üst örtü sistemi, kendine has tasarımı ve kurgusuyla dikkat çekmekte ve yapının üst kat mekanlarından da izlenebilmektedir. Cam örtünün dört yönde hafif bir meyille daralarak 6.50 m.ye kadar yükselen üst kısmında, kirli havanın dışa atılması amacıyla oluşturulan kafesli pencereler bulunmaktadır. Sistem, alttaki konstrüksiyonun üzerine oturacak şekilde daha geniş planlanan ayrı bir şapka ya da kapak olarak

Fotograf 12a - ZK-03 Balo Salonu girişinde cam yüzeyindeki bezemeler (2013). / *Glass decoration on ball/ meeting room's doors (2013).*

Fotograf 12b - ZK-03 Balo/ Toplantı salonu, piyano köşkü ve servis mekanlarına giriş (2013). / *Ball/ meeting room, piano part and entrance to service areas in GF-03 (2013).*

Fotograf 12c - ZK-03 Balo/ Toplantı salonunun demir konstrüksiyonlu cam çatısı (2013). / *Glass roof with iron construction of Ball/ meeting room / GF-03 (2013).*

adlandırılabilir cam bir öge ile kapatılacak şekilde kurgulanmıştır (Foto. 12c).

ZK-04 kodlu Oturma Odası kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Mekan, duvarların içinde yer alan boşluğa kaydırılarak açılan sürme ahşap bir kapıyla, çalışma odasına bağlanmıştır. Duvarların alt bölümü dikdörtgen formu ve içleri çiçek motifleriyle bezenmiş ahşap

panolarla kaplanmıştır. Duvarların üst bölümü ise, tavana kadar dikdörtgen panolara bölünmüş ve duvarlar simetrik olarak düzenlenen zarif kalem işleriyle bezenmiştir.

Yapının diğer bölümlerinde de görülen kabartma desenli dökme demir kalorifer radyatörleriyle ısıtılmakta olan odada, aynı zamanda duvarda dekoratif bezemelerle süslenen dökme demirden imal edilmiş çift kanatlı ateş yakma yeri ile üst kotta havalandırma delikleri bulunmaktadır. Tavana geçişte alçı tavan silmesi ile derinlik sağlanmış ve silmenin üzeri bezenmiştir. Tavan süslemeleri ampir, barok tarzda kıvrımlı ve madalyonlu olarak tasarlanmıştır (Foto. 13). Mekânın döşemesi, kenarları düz bordürlü, iç kısmı diyagonal olacak şekilde ahşap parke ile kaplanmıştır.

Fotoğraf 13 - ZK-04 Oturma odası tavan süslemeleri (2013). / GF-06 Ceiling decoration of living room (2013).

ZK-05 kodlu Çalışma Odası/ Dua Odası, oturma odası ile kabul salonu arasında yer almakta olup, her iki mekana sürme kapı ile bağlantılıdır. Duvarların alt bölümü, dikdörtgen formu ve içleri çiçek motifleriyle bezenmiş panolardan oluşan ahşap lambri ve üst bölümü ise tavana kadar duvar kağıdıyla kaplanmıştır (Foto. 14a).

Tavan süslemesi, bu mekanda diğer mekanlardan farklı bir üsluptadır. Barok tarzlı kıvrımlar ve karşılıklı düzenlenmiş madalyonlar oldukça gösterişlidir. Madalyonlarda köprü üzerinde bir tren, din adamları ve dini yapılar tasvir edilmiştir (Foto. 14b). Mekânın döşemesi, kenarları düz bordürlü, iç kısmı diyagonal olacak şekilde ahşap parke ile kaplanmıştır.

ZK-06 kodlu Kabul Salonu/ Konuk Salonu sekizgen planlı olup, salona giriş holünden ahşap çift kanatlı bir kapıyla ulaşılmaktadır. Ayrıca doğu ve güney duvarlarındaki sürme kapılarla, çalışma odasına ve camlı salona bağlantı sağlanmıştır.

Duvarların alt bölümü, dikdörtgen formu ve içleri çiçek motifleriyle bezenmiş pres tekniğiyle üretildiği düşünülen

Fotoğraf 14a - ZK-05 Çalışma/ Dua odası (2013). / GF-06 Office/ Praying room (2013).

Fotoğraf 14b - ZK-05 Çalışma odası ya da Dua odası tavan süslemeleri (2013). / GF-06 Ceiling decoration of office room or praying room (2013).

panolarla, üst bölümü ise tavana kadar ipek kağıtla kaplanmıştır (Foto. 15a). Panolarda kurdeleyle bağlanmış buket biçiminde çiçek, yaprak betimlemesi görülmektedir. Kabul salonunun kuzey batı duvarında, üzeri kabartmalı mermer bir şömine yer almaktadır (Foto. 15b). Yapının diğer bölümlerinde de görülen kabartma desenli dökme demir kalorifer radyatörleri bu odada da bulunmaktadır (Foto. 15c).

Tavan süslemelerinde uygulanan kompozisyonlarda yer alan madalyonlarda, farklı manzaraların resmedildiği görülmektedir (Foto. 15d). Nemlioğlu yayınında madalyonların birinde İstanbul'da Fenerbahçe semtinin, bir diğerinde ise Anadolu Hisarının yer aldığını bildirmektedir (Nemlioğlu 2008: 73). Daha küçük madalyonlarda ise Eros figürlerinin kullanıldığı görülmektedir. Zemindeki parke döşemelerde, kenarları

Fotoğraf 15a - ZK-05 Çalışma/ Dua odası (2013). / *GF-05 Office/ Praying room (2013).*

Fotoğraf 15b - ZK-06 Kabul Salonu, Şömine (2013). / *GF-06 Reception Hall, Fireplace (2013).*

Fotoğraf 15c - ZK-06 Kabul Odasında, ahşap kafes şeklindeki mobilya içine yerleştirilen özgün nitelikli dökme demir radyatörler (2013). / *Original cast iron radiators placed in the wooden cage furniture Reception Hall/ GF-06, (2013).*

Fotoğraf 15d - ZK-06 Kabul salonu tavanında kalemişi süslemeler (2013). / *Mural paintings on the ceiling of reception hall/ GF-06 (2013).*

düz bordürlü, iç kısmı üç renkte ahşabın bir bütünlük içerisinde kullanıldığı sekiz köşeli yıldızlar ve düğüm motifleri oluşturulmuştur.

ZK-18 kodlu Yemek Salonu dikdörtgen planlıdır. Bu mekânın, güneydoğu köşesi sekizgen planlı olarak

düzenlenmiştir. Yemek salonundan koridora tek kanatlı, giriş holüne de çift kanatlı ahşap kapıyla geçilmektedir.

Duvarların alt bölümü dikdörtgen formu ve içleri yıldızla boyanmış çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiş pano düzenlemesiyle, üst bölümü ise tavana kadar duvar kağıdıyla kaplanmıştır (Foto. 16a). Duvar kağıtları, palmet- lotus süslemeli diyagonal bölümlere ayrılmıştır. Tavan süslemesinin göbeğinde alçı kabartmalı motifler

Fotoğraf 16a - ZK-18 Yemek Salonu (2013). / Dining room / GF-18 (2013).

Fotoğraf 16b -ZK-18 Yemek Salonu tavanında kalemişi süslemeler (2013). / Mural paintings on the ceiling of dining room / GF-18 (2013).

yer almaktadır. Tavandaki madalyonların içerisi meyve, balık, istakoz, şarap gibi natürmortlarla bezenmiştir (Foto. 16b). Mekânın döşemesi ahşap parke ile kaplanmıştır.

ZK-19 kodlu Oyun/ Fal Odası dikdörtgen planlıdır. Oda, çift kanatlı camlı ahşap kapıyla giriş holüne, tek kanatlı ahşap kapıyla girişe bağlanmaktadır. Duvarların alt bölümü dikdörtgen formlu, çiçek ve yaprak motifleriyle bezenmiş panolardan oluşan ahşap lambriyle, üst bölümü ise tavana kadar kalem işleriyle bezenmiştir (Foto. 17a).

Fotoğraf 17a -ZK-19 Oyun/ Fal Odası Duvarlarında Kalemişi Süslemeler (2013). / Mural paintings of Game/ Fortune room / GF-19 (2013).

Oyun odasının tavanı, iki adet enine dikdörtgen ve ortada bir adet boyuna dikdörtgen pano oluşturulacak şekilde düzenlenmiştir. Tavanın ortasında oval biçimli şeridin içerisinde altısı bir yönde, diğer altısı ise karşı yönde olmak üzere tüm burç simgeleri resmedilmiştir (Foto. 17b, Lev. 6b). Araştırmacılara göre (URL. 2), Oyun/ Fal odasının tavanında işlenen burçlar kuşağı ve aynı tavan göbeğinin kenarlarında yer alan madalyonlardaki Hermes ve Zeus tasvirleri, başlı başına bir sanat eseri olarak değerlendirilebilir. Mekânın döşemesi, karelere bölünerek, motif oluşturacak şekilde ahşap parke ile kaplanmıştır.

Kostaki Konağının servis mekanlarının bulunduğu bodrum kata iki adet giriş ile ulaşılmaktadır. Günümüzde bodrum katta arkeolojik eserler sergilenmektedir. Bodrum kata ana giriş, güney cephede yer alan çift kanatlı demir kapı ile sağlanmaktadır. 3.75 m yüksekliğindeki merkezi alanın etrafında, kazan dairesi ile günümüzde sergi salonlarına dönüştürülen depo ve hizmet mekanları yer almaktadır. Kazan dairesi, çamaşırhane ve depo mekanlarının tavanlarında özgün taşıyıcı sistem olan volta döşemeye ait olduğu düşünülen izler görülmektedir. Teşhir için kullanılan alanların büyük bölümünde, özgün tavanın alt kotları alçıpan türü malzemelerle kapatılarak, sıvanmıştır.

Fotoğraf 17b - ZK-19 Oyun odası tavanında kalemişi süslemeler (2013). / *Mural paintings on the ceiling of Game/ Fortune room / GF-06 (2013).*

Fotoğraf 18 - 1K-04 Yatak Odası (2013). / *1K-04 Bed room (2013).*

Bodrum katta konumlanan çamaşırhane bölümüne (BK-17), kuzey cephede yer alan kapı ile dışarıdan doğrudan giriş verilmiştir. Bu giriş, yapının bodrum kata bahçeden doğrudan ulaşım sağlanan iki girişinden diğeridir.

Birinci katın yüksekliği 4.45 m civarında olup, bu katta etnoğrafik eserler sergilenmektedir. Merdivenle birinci kata ulaşıldıktan sonra, odalar arasındaki bağlantı koridorlar yardımıyla sağlanmaktadır. Yapının kuzey batı

ve güney doğu köşelerinde yer alan kulelerin sekizgen planlı iç mekanları, plan organizasyonunu etkilemiştir. Kat düzenlemesinde biri sekizgen formu mekan olmak üzere, dokuz oda, bir banyo ve bir tuvalet bulunmaktadır.

Bu katta bir bölümünün onarıldığı ve yer yer yenilediği düşünülen tavan süslemeleri ve duvar bezemeleri zemin kata göre daha sadedir (Lev. 3b). Süslemelerde kullanılan rumi motiflerle oluşan kompozisyonlar, Selçuklu ve Osmanlı süsleme sanatında 19. ve 20. yy'da görülen uygulamalarla benzerlik göstermektedir. Nemlioğlu (Nemlioğlu 2008: 28), desenlerin canlı renklerde boyanıp, boylarının hafifçe uzatılmasının, süslemelerin Osmanlı Sanatının etkisinde kalan batılı ustaların elinden çıkmış olabileceğini düşündüğünü bildirmektedir.

1K-04 kodlu Yatak Odası, Atatürk'ün Trabzon'u ziyareti sırasında kaldığı odadır. Kareye yakın dikdörtgen planlı olan bu mekân, güneydoğu ucundaki sekizgen planlı kulenin iç mekanı da eklenerek kullanılmıştır. Merdiven holünün karşısındaki çift kanatlı ahşap kapıdan yatak odasına erişilmektedir. Batı yöndeki tek kanatlı ahşap kapı ile içinde banyo bulunan bölüme geçiş verilmektedir. Duvarların alt bölümü yakın dönemde yenilediği düşünülen ahşap lambriyle kaplı olup, üst bölümü panolara bölünmüş duvar resimleri ile bezenmiştir. Tavan sıvalı ve boyalıdır (Foto. 18). Mekânın döşemesi ahşap parke kaplamalıdır.

1K-12 kodlu kubbeli oda, yapının kuzey batısında yer alan kulenin iç mekânı ile birleştiği için, mekân kare ile sekizgenin birleştirildiği bir plana sahiptir. Birinci katın en geniş, görkemli ve köşelerinde taşıyıcılar dışında duvar kullanılmayan geniş camlarla çevrilen bu odası, arka bahçeye bakmaktadır. Mekanın üstünü örten kubbenin iç yüzü, lacivert sade bir şeritle sekiz panoya ayrılmıştır (Foto. 19a - 19b). Mekânın döşemesinin kenarları bordürle çevrelenmiş olup, içi mozaik kaplamalıdır.

Çatı katı özelliği gösteren ve yüksekliği 3.55 m civarında olan ikinci kat, günümüzde müzenin idari kısmı olarak kullanılmaktadır. Diğer katların süslemelerine benzer bezemeler, bu katta sadeleştirilerek uygulanmıştır. İkinci kata 2K-01 merdiveniyle ulaşmakta olup, sonradan bölündüğü anlaşılan odalar ile 2K-08 kodlu özgün niteliğini koruyan oda ve tuvalet yer alır. Yapının güneybatı köşesindeki iki kollu merdivenle L şeklindeki koridora ve oradan da odalara erişim sağlanmaktadır.

2K-08 kodlu kareye yakın dikdörtgen planlı mekânın alt kotunda elips pencereler boyuna, üst kotundaki pencereler ise enine yerleştirilmiştir. Bu mekânın güneydoğu yönünde konumlanan ve özgün olmadığı

Fotoğraf 19a - 1K-12 Kubbeli mekan pencereleri (2013). / *Windows of the domed room/ 1K-12(2013).*

Fotoğraf 20 - 2K-08 2K-08 kodlu odada elips pencereler, volta döşeme ve demir konstrüksiyonlu merdiven. (2013). / *Elliptical windows and iron staircase in the room/ 2K-08 (2013).*

Fotoğraf 19b - 1K-12 Kubbeli mekan tavanında kalemişi süslemeler (2013). / *Mural paintings on the ceiling of domed room/ 1K-12 (2013).*

düşünülen demir konstrüksiyonlu döner merdiven ile, yapıdaki tek teras düzenlemesine ulaşılmaktadır. Tavan volta döşemeli, sıvalı ve boyalıdır. Yukarı doğru daralacak şekilde örülen duvarlar, volta döşemede

kullanılan tekniğe benzer şekilde demir konstrüksiyonla desteklenmiştir. Konstrüksiyonun izi boyanın altından algılanmaktadır. Döşeme ahşap balık sırtı parke kaplamalı, duvarlar sıvalı ve boyalıdır (Foto. 20).

Yapım Sistemi ve Yapıda Kullanılan Süsleme Programı

Yapım Sistemi

Ana yapı bodrumlu ve zemin kat üzerinde bir ve iki katlı olarak inşa edilmiştir. Duvarlar yığma kagir tekniğinde, taş malzeme ile örülmüştür. Cephelerde yer alan kapı üstlerinde hatıl ve kemer malzemesi olarak andezit taş kullanılmakla birlikte, bodrum katta bazı duvarların iç yüzlerinde yapılan sıva raspalarından sonra, basık kemerlerde boşluklu tuğla kullanıldığı tespit edilmiştir. Anılan kemer imalatında dolu tuğla yerine boşluklu tuğla kullanılmış olması şaşırtıcıdır.

Döşemeler genel olarak ahşap kirişlemeli olup, kirişlerin üstü parke kaplanmış, altı ise yerel teknikte olduğu gibi bağdadi çıtaların üzerindeki sıvaya uygulanan kalemişi duvar resmi ile bezenmiştir. Yapının bazı bölümlerinde de, demir ve tuğla ile kurgulanan volta döşeme kullanılmıştır. Yapıda volta döşeme kullanımına, bodrum kat dışında, sadece ikinci katta 2K-08 kodlu mekânda rastlanmıştır. Bu mekânda eğimli duvarların yapımında da volta döşemeye benzer bir sistemin kullanıldığı, duvardaki izlerden anlaşılmaktadır.

Çatının konstrüksiyonu ahşap olup, kırma, kubbe gibi değişik formdaki bölümlerinde, marsilya tipi kiremit, kurşun, sac ve çinko gibi farklı kaplama malzemeleri kullanılmıştır. Yapılan incelemede çatıda toplanan suyun düşey yağmur boruları yerine, duvarlar içindeki kanallarla bodrum kata indirildiği ve yatay kanallarla drenaj sistemine bağlandığı anlaşılmıştır.

Katlar arası erişimi sağlayan merdivenlerde, bodrum katta betonarme, üst katlarda ise ahşap konstrüksiyon kullanılmıştır.

Yapıda iki ayrı ısıtma sistemi bulunmaktadır. İlk yapım sürecinden kalma soba şeklinde kurgulanan ateş yakma yeri ve havalandırma bölümü olan sistemin yanı sıra, yapıya sonraki işlevler sırasında ilave edildiği düşünülen kalorifer sistemi de özgün ve dönem eki niteliği taşımaktadır.

ZK- 03 kodlu balo salonunun demir konstrüksiyonlu cam kaplamalı çatı tasarımı özgün niteliğini korumaktadır.

İç Mekanların Süsleme Programı

Yapıda kullanılan süsleme programı oldukça zengin olup, her odanın bezemesi kendi içerisinde bir bütünlük göstermektedir. Konağın zemin katında hem duvarlarda, hem de tavanlarda kompozisyonlar içinde, figüratif ve madalyonlar içerisinde natürmortlar, manzaralar, panolara ayrılarak resmedilmiş dal, çiçek demetleri, kurdeleler gibi tekil uygulamalar kullanılmıştır. Bu kompozisyonların içinde kişisel tercihlerle uygulanan mitolojik kahramanlar, hayvan figürleri, burçlar gibi öğeler, konağı benzerlerinden farklı kılmaktadır.

İç mekanların duvar ve tavanlarında Barok ve Rokoko üslubu etkisinin görüldüğü kalem işi süslemelerde, genel olarak bitkisel motiflerin tercih edildiği, geometrik figürler ile hayvan figürlerinin daha az kullanıldığı görülmektedir. Konağın bazı odalarında kullanılan kalem işlerine ilişkin hazırlanan bir tez çalışmasında, rumi, palmet, hayat ağacı, lotus, hatalı çiçeği, kıvrık dallar gibi stilize edilmiş bitkisel motiflerin dikkat çektiği bildirilmektedir. Ayrıca kalem işi süslemelerde, az da olsa ejder, aslan, boğa, koç, oğlak, balık gibi hayvansal figürlerin kullanıldığı belirtilmektedir. Araştırmacı, geometrik motiflerin çok kollu yıldızlar, geometrik panolar şeklinde karşımıza çıktığı bilgisini vermektedir (Yanıkoglu 2015: 122, Lev. 6a, 6b, 6c; Foto. 10a, 10b, 11e, 14b, 15d, 16b, 17b). Aynı araştırmacı, Trabzon müzesindeki kalem işi süslemelerin tekniklerinin incelenmesi sonucunda, sıva üstü kalem işi tekniği ve sade malakari tekniğinin yoğun olarak kullanıldığını ifade etmektedir. Yazar, kalem işi süslemelerin renk özellikleri incelendiğinde, altın sarısı, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, beyaz, siyah, çivit mavisi, kırmızı ve limon küfü yeşilinin en çok kullanılan renkler arasında olduğunu belirtmektedir (Yanıkoglu 2015: 122).

Yapıya ait süsleme programının özgün örneklerinin görüldüğü zemin katta giriş holünde (Foto. 4)

kullanılan mermer taklidi sütunlar, balo/ toplantı salonu girişinde kumlama tekniğiyle zarif desenlerin oluşturulduğu camlar, ipek duvar kağıtları, alçı süslemeler, kalem işi bezemeler, karo mozaiklerle ilgili tanımlamalar, çalışmanın planlarla ilgili bölümünde verilmiştir (Lev. 3). Kostaki Konağının birinci katında ise daha sade uygulamalar göze çarpmaktadır. Birinci kattaki duvar resimleri panolar halinde ve Osmanlı üslubunun etkisiyle gerçekleştirilmiştir. İkinci kattaki duvar resimleri, üzerine yapılan onarımlar nedeniyle tam olarak okunamasa da, raspa yapılan bölümlerden anlaşıldığına göre diğer katlara oranla çok daha sadedir.

Süsleme programı açısından özgün nitelik taşıyan yapı ile ilgili araştırma yapmış olan Erten, yapıda yabancı bir mimari tarzın seçilmesinin yanı sıra, ithal malzeme kullanıldığını, yabancı işçi ve ustaların çalıştığını ve yapıda kullanılan malzeme, işçilik ve detaylandırmalardaki ustalığın incelenmeye değer düzeyde olduğunu vurgulamaktadır (Erten 1989: 87). Yapının analiz çalışmaları sırasında, yapım sistemi ve detayları incelenmiş ve giriş kapısı, giriş holü kapısı, balo salonu kapısı, tek kanatlı ve çift kanatlı pencereler, ısıtma sistemine ait odalardaki kapaklı ateş yakma yeri, baca, korkuluklar, demir döküm kalorifer radyatör ve içine yerleştirildiği döküm kaj detaylarının yanı sıra çini pano, ahşap lambri, kalem işleri/ duvar resimleri ve karo mozaik detayları ayrıntılı olarak irdelenmiş ve detaylar çizilmiştir (Lev. 2a, 2b, 2c, 3a, 3b, 4a, 4b, 5a, 5b, 5c, 5d, 5e, 5f, 6a, 6b, 6c, 7). İki yönde hareket edebilen pencere kepenkleri, sürme kapılar, kalorifer sistemi gibi öge ve sistemler, teknik ve estetik açıdan hayranlık uyandıracak niteliktedir. Mitolojik figürlerle, natürmortlarla zenginleştiren tavan ve duvarlarda uygulanan kalem işleri ve ahşap bezemeler ise şaşırtıcı güzelliكتedir.

Her bir mekan için, mekanın işlevine göre ayrı ayrı düşünülerek tasarım yapıldığı ve sonra bezeme programının uygulandığı anlaşılmaktadır. Örneğin Giriş salonu ile Balo/ Toplantı salonu arasındaki dekoratif camlı katlanır nitelikli kapılar istenildiğinde kenarlarda toplanarak iki mekan birlikte kullanılmış olmalıdır. En azından o amaçla tasarım yapıldığı mekansal incelemeden anlaşılmaktadır. Balo salonunda piyano köşkünde piyano çalınırken, konağın sahipleri ile konuklarının bu alanda dans etmesi planlanmıştır. Dans etkinliğine, duvarlarda işlenen profilden ve önden işlenen rakkaselerin de eşlik edeceği bir mekansal düzenleme kurgulanmıştır. İşlevine göre bezemesi tasarlanan mekanlardan bir diğeri de yemek salonu olup, balık, istakoz, meyve tabakları gibi yemek mekanıyla doğrudan ilişkili resimler madalyonların içine işlenmiştir.

Yapının değişik bölümlerinde yer alan, Afrodite, Venüs ve Eros gibi mitolojik figürler, konak sahiplerinin mitolojiye merakları ve ilgileri hakkında da bilgi vermektedir.

Sonuç

Kostaki Konağının mimari biçimlenişi değerlendirildiğinde, yapının yerelde gözlenen yapı geleneğinden çok, İstanbul'daki köşk yapılarıyla benzerlik gösterdiği ve yapımda kullanılan malzemelerin çoğunun yurtdışından getirildiği anlaşılmaktadır. Kostaki Konağını 19. yüzyılda inşa edilen sivil mimari örnekleriyle karşılaştırırken, Trabzon'un Karadeniz'in en işlek liman kentlerinden biri olduğunu ve ticari faaliyetlerin liman üzerinden yapıldığını unutmamak gerekmektedir. Ticari faaliyetlerin yoğunluğu, Trabzon'u bölgenin diğer kentlerinden ayırarak, bölgenin en büyük ve en önemli kenti haline getirmiştir. Bu durum, Trabzon'da Kostaki Konağı'nın, yerel nitelikte değil, Osmanlı'nın başkenti İstanbul'da yaygın olarak kullanılan Barok ve Rokoko üslubunun özelliklerini içinde barındıran ve süsleme programları açısından başkent örnekleriyle benzer şekilde inşa edilmesini anlaşılır kılmaktadır.

Kuban, Osmanlı döneminde yüksek mevkide görev yapan idareciler, zengin tüccar aileleri ve yabancılar tarafından yaptırılan konak, köşk gibi yapılarda bazen tümüyle gelenekselin terk edildiğini, bazen de geleneksel mimari biçimlerin seçmeci yorumu ile başkent mimarisine ve İmparatorluğun yenileşme çabalarına paralel imgeler oluşturduklarını ifade etmektedir (Kuban, 2007: 649). 19. yy'da İstanbul'da Barok ve Rokoko tarzında inşa edilen bu tür yapılara örnek köşk ve kasırlar yapım tarihlerine göre aşağıdaki şekilde sıralanabilir; Aynalı Konak Kasrı, Dolmabahçe Sarayı (1842-1856), İhlamur Kasrı (1849-1855), Küçüksu Kasrı (1856-1857), Maslak Kasırları (1861-1865) ve Yıldız Şale Köşkü (I. Kısım; 1879-1880, II. kısım 1889, III. kısım 1898) (URL. 2).

Kostaki Konağı eklektik cephe özellikleri açısından, İstanbul'da Beykoz Kasrı, Hidiv Kasrı, Adile Sultan Kasrı ve Yıldız Şale Köşkü gibi yapılarla benzerlik gösterse de, yapı kendine has bir nitelik taşımaktadır (TRAM 2014). Trabzon'da Rum zenginlerden Kabayanidis tarafından yaptırılan ve daha sonra M. Kemal Atatürk'e hediye edilen köşk (Kuloğlu; İbiş 1989, 78), pencere, duvar örgüsü gibi nitelikleri ve cephe kurgusu açısından Kostaki Konağı ile bazı benzerlikler göstermekle birlikte, yapının iç mekanlarındaki bezemeleri son derece sadedir. Kostaki Konağının her bir mekanındaki bezeme programı ayrı bir sanat eseri olarak nitelendirilebilecek düzeydedir. Aynı dönemde

Edirne'de yaşayan azınlıklar için planlanan konutlarla karşılaştırma yapıldığında, Edirne'de Kaleiçi'nde 19. yy'da inşa edilen konutların genel olarak bitişik düzende inşa edilmeleri, planimetrik özellikleri ve bezeme programlarının daha yalın olmaları (Akansel: 2004, 101-111) gibi nedenlerle Kostaki konağı ile benzeşmedikleri görülmektedir. Bu bağlamda yapının, diğer Anadolu kentlerindeki konutlardan daha çok, bazı İstanbul köşk ve kasırlarıyla benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır.

1900'lü yılların başlarında Trabzon'da inşa edilen Kostaki Konağı, sahip olduğu özgün değerleriyle mimarlık tarihimizde önemli bir yer tutmaktadır. Konağı yaklaşık 15 yıl gibi bir sürede yaptıran Kostaki Teophylaktos, büyük olasılıkla tasarımı yapan mimar ve ustalarla birlikte hareket etmiştir. Yapının genel tasarımının yanı sıra, pencere, kapı, ısıtma gibi her bir detay kusursuz çalışacak şekilde çözülmeye çalışılmış, her bir mekan kullanımına göre değerlendirilip, süsleme programı oluşturulmuştur.

Mitolojiye meraklı ve duygusal bir insan olduğu tahmin edilen Kostaki'nin, toplum içindeki itibarını, gücünü perçinleyecek bir yapıyı, yüksek bedelinden kaçınmayarak ve yıllara yayararak yapmaya çalıştığı anlaşılmaktadır. Yapı malzemelerinin çoğunun ve hatta mimar ve ustaların da yurtdışından getirildiği düşünülürse, bu süreç Kostaki ve ailesi için oldukça yorucu geçmiş olmalıdır. Koruyucu kanatlı aslan, şans, kader, kazanç, aşk, güzellik gibi kavramları betimleyen mitolojik kahramanları kullanan Kostaki, ne yazık ki yapım işinin tamamlanmasından sonra konakta sadece üç yıl gibi bir süre yaşayabilmiştir. Daha sonra konak Rus komutanının karargahına dönüştürülmüş, Kostaki ve ailesi konaktan çıkarılmıştır. Bu durumun Kostaki ve ailesi için ne denli üzücü olduğunu tahmin etmek güç değildir. Nitekim Nemlioğlu'nun verdiği bilgilere göre, sonra ki yıllarda, iflas ve icra işlemlerinden sonra geçirdiği kalp krizi sonucu Kostaki hayata gözlerini yummuştur (Nemlioğlu 2008:11-13).

Kostaki özenle, emek, zaman ve para harcayarak yaptırdığı bu yapıyı uzun süre kullanamasa da, ismi bu yapı ile ölümsüzleşmiştir. Kültür ve Turizm Bakanlığınca tescillenerek koruma altına alınan tarihi yapı, her yıl çok sayıda yerli ve yabancı turist tarafından ziyaret edilmekte, konak mimarisi, ilginç detayları ve bezeme programıyla ziyaretçilerde hayranlık uyandırmaktadır.

Yapı özgün işlevi olan konut kullanımından sonra, tarihi süreçte önce Rus komutanlığı karargahı, daha sonra Üçüncü Umumi Müfettişlik Binası, Hükümet Konağı, Kız Meslek Lisesi ve Müze gibi kamusal

işlevlerle kullanılmış olup, bu durum yapıya gelen sabit ve hareketli yüklerin bir konakta beklenen yükten daha fazla ve değişken olması sorununu da beraberinde getirmiştir. Orijinalinde konak olarak tasarlanan yapıya, sonraki süreçlerde uyarlandığı işlevler sırasında, çalışan, ziyaretçi gibi hareketli insan yükü ve mobilya, vitrin gibi sabit yüklerle yüklenildiği ve yapının hem ihtiyaçlar nedeniyle eklenen ek yapılar, hem de getirilen bu yükler nedeniyle zarar gördüğü tespit edilmiştir.

Bu bağlamda yapının belgelenmesi sürecinde, mimari niteliği araştırılırken, analitik rölöveleri de hazırlanarak sorunlar anlaşılmalı çalışılmıştır. Hasar tespit analizi çalışmaları sırasında, tek tek bakıldığında ciddiyeti fark edilmeyen çatlak, sehim gibi yapıya ait yapısal sorunlar, bilgisayar ortamında döşeme, duvar ve tavanlarda birleştirilerek bütüncül anlamda değerlendirilmiş ve yapısal sorunlara yönelik çizim ve tablolar hazırlanmıştır. Strüktürel sorunlardan kaynaklanan çatlakların, özellikle BK-09, BK-17, ZK-01, ZK-03, ZK-07, ZK-11, AK-02, AK-03, AK-04, AK-05, 1K-01, 1K-11, 1K-12, 1K-16, 1K-21 mekanlarında yer aldığı gözlenmektedir (Lev. 8). Ayrıca, sergi salonu olarak kullanılan 1K-12 mekanının kubbesinde önemli olabilecek çatlakların bulunduğu tespit edilmiştir. Buna ilaveten, sergi salonu olarak kullanılan 1K-12 mekanının kubbesinde önemli olabilecek çatlakların bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle de yapının batı yönündeki müstemilatına eklenen 2. katın konağa verdiği zarar nedeniyle oluşan çatlaklar, yapının kuzey cephesinden de izlenebilmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığınca, kültürel miras niteliğindeki bu önemli konağa yönelik koruma çalışmalarının başlatıldığı öğrenilmiştir. Özgünlüğünü önemli ölçüde koruyarak günümüze gelebilen konağın geleceğe güvenle taşınması için, koruma çalışmalarının çağdaş bir yaklaşımla ve geliştirilecek kapsamlı programlar çerçevesinde, uzman ekipler tarafından özen ve hassasiyetle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Teşekkür

Yapılan araştırma sürecinde katkıları ve yayın izninden dolayı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü ile Trabzon Müze Müdürlüğü'ne, ve ayrıca ölçüm ve belgeleme sürecinde sağlıklı bir ürün hazırlanması için emek veren ölçüm ve proje ekibine teşekkür ederim.

Bu araştırma, koruma projesinde hazırlanan belgeleme çalışmalarına odaklanmış olup, yapının değişmişlik ve güvenilirlik analizlerini içeren restitüsyon araştırması ile koruma projesi sürecinde geliştirilen müdahale önerilerinin diğer bir yayında araştırmacılarla paylaşılması amaçlanmaktadır.

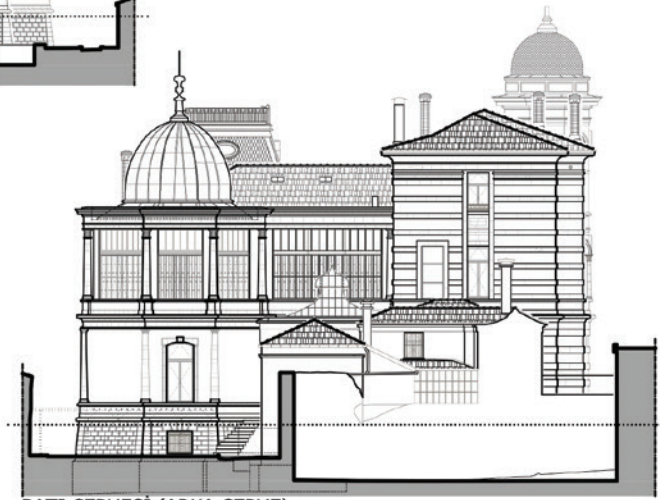
Kaynakça

- AKANSEL, Ş. 2004,
“Edirne Kaleiçi Geleneksel Konutlarının Plan ve Cephe Özellikleri”. S. Ü. Müh. Mim. Dergisi, c. 9. n. 1, s. 101-112.
- AYDINTAN, E. / GÜL, E. Ö. / BÜYÜKÇAM, S. F. / İSMAİLOĞLU, S. 2015.
Bir Konağın Söylemleri. Yapı Dergisi, 408, 90-96.
- DEMİRKAYA, F. Ü. 2014.
Toplumsal Dinamikler Bağlamında Trabzon Kent Dokusunun Dönüşümü (Komnenos Hanedanlığı’ndan Cumhuriyet’e Kadar), Yayınlanmamış Doktora Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi.
- DÜZENLİ, H. İ. 2010.
“Sedat Çetintaş Trabzon’da Yıl 1937”. Trabzon Kent Mirası Yer- Yapı- Hafıza. Denizatı Ofset: İstanbul. s. 353- 363.
- ERTEN, E., 1989.
“Türk Mimarisine Yabancı Bir Tarz Kostaki Konağı”. Mimarlık, Sayı: 1989/ 2. s. 87- 88.
- KARPUZ, H.1990.
“Trabzon Evlerinin Mimari Özellikleri”. Türk Halk Mimarisi Sempozyumu Bildirileri. Ofset Repromat Matbaası Ankara. s. 115- 135.
- KARPUZ, H.1996.
“Major Historic Buildings in the City of Trabzon and districts of the Province”. Trabzon. Omaş. Ofset A.Ş. İstanbul.
- KUBAN, D., 1995.
Türk “Hayat”lı Evi. Mısırlı Matbaacılık A. Ş. İstanbul.
- KUBAN, D., 2007.
Osmanlı Mimarisi. Yem Yayın (Yapı Endüstri Merkezi Yayınları). İstanbul.
- KULOĞLU N. / İBİŞ, T., 1989.
Trabzon’da Rölöve Çalışmaları, Mimarlık, Sayı: 1989/ 2. s. 76- 79.
- HORULUOĞLU; Ş. 1978.
Tarihi Eserleri ile Trabzon, Cihan Matbaası: Ankara.
- İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü. 2014.
Trabzon Kostaki Konağı Malzeme Analiz Raporu (2014) İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü Uzmanlarının Yayınlanmamış Raporu, İstanbul.
- NEMLİOĞLU, C. 2008.
Trabzon’un Abidevi Eserlerinden Kostaki Köşkü. Nöbetçi Yayınevi: İstanbul.
- SÜRÜL ÇAVDAR, A. / ÖZEN, H., 2010.
“Trabzon Kent İçi Tescilli Yapı Envanteri ve Dağılımı”. Trabzon Kent Mirası Yer- Yapı- Hafıza. Denizatı Ofset: İstanbul, s. 397- 424.
- TULUK, Ö. İ., 2010.
“Osmanlı Dönemi Trabzon’unda Mimari Yapı Kültürü”. Trabzon Kent Mirası Yer- Yapı- Hafıza. Denizatı Ofset: İstanbul, s. 31- 53.
- Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü. 2013.
Trabzon Kostaki Konağı Ölçüm Raporu İle Rölöve ve Analiz Raporu Yayınlanmamış Rapor, Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi (Yayınlanmamış Rapor).
- Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü. 2014.
Trabzon Kostaki Konağı Restitüsyon Raporu (Yayınlanmamış Rapor), Trabzon Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü Arşivi (Yayınlanmamış Rapor).
- Trabzon Müzesi Müdürlüğü. 2014
Eski Trabzon Fotoğrafları.
- YANIKOĞLU, N., 2015.
Trabzon Müzesi (Kostaki Köşkü) Kalem İşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.
- URL 1. Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 2018.
Trabzon Müzesi. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/tr,44143/trabzon-muze-mudurlugu.html>, Erişim Tarihi: 15.04.2018.
- URL 2. <http://muzeasist.com/muze/profil/trabzon-muzesi>, Erişim Tarihi: 14.06.2018
- URL 3. <http://www.gnoxis.com/nike-ve-tykhe-32212.html>, Erişim Tarihi: 14.06.2018
- URL 4. <http://wowturkey.com/forum/viewtopic.php?t=85089&start=145>, Erişim Tarihi: 21.06.2018
- Araştırmada kaynak gösterilmeyen tüm fotoğraf ve çizimler bu çalışmanın yazarına aittir.*

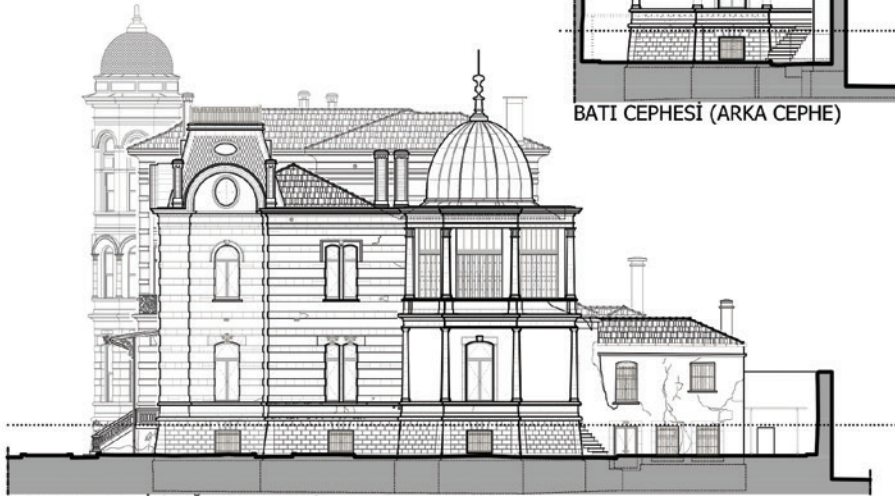
KOSTAKİ KONAĞI (TRABZON MÜZESİ) - RÖLÖVE - CEPHELER

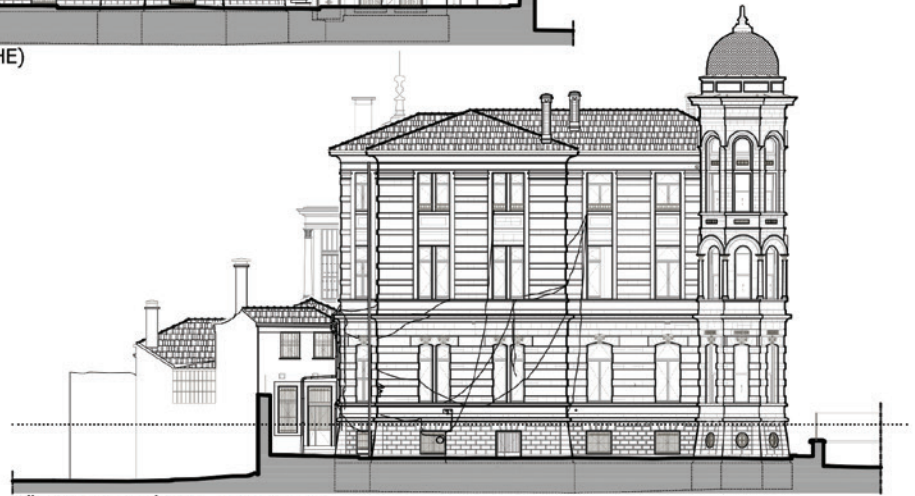
DOĞU CEPHESİ (ÖN CEPHE)

BATI CEPHESİ (ARKA CEPHE)

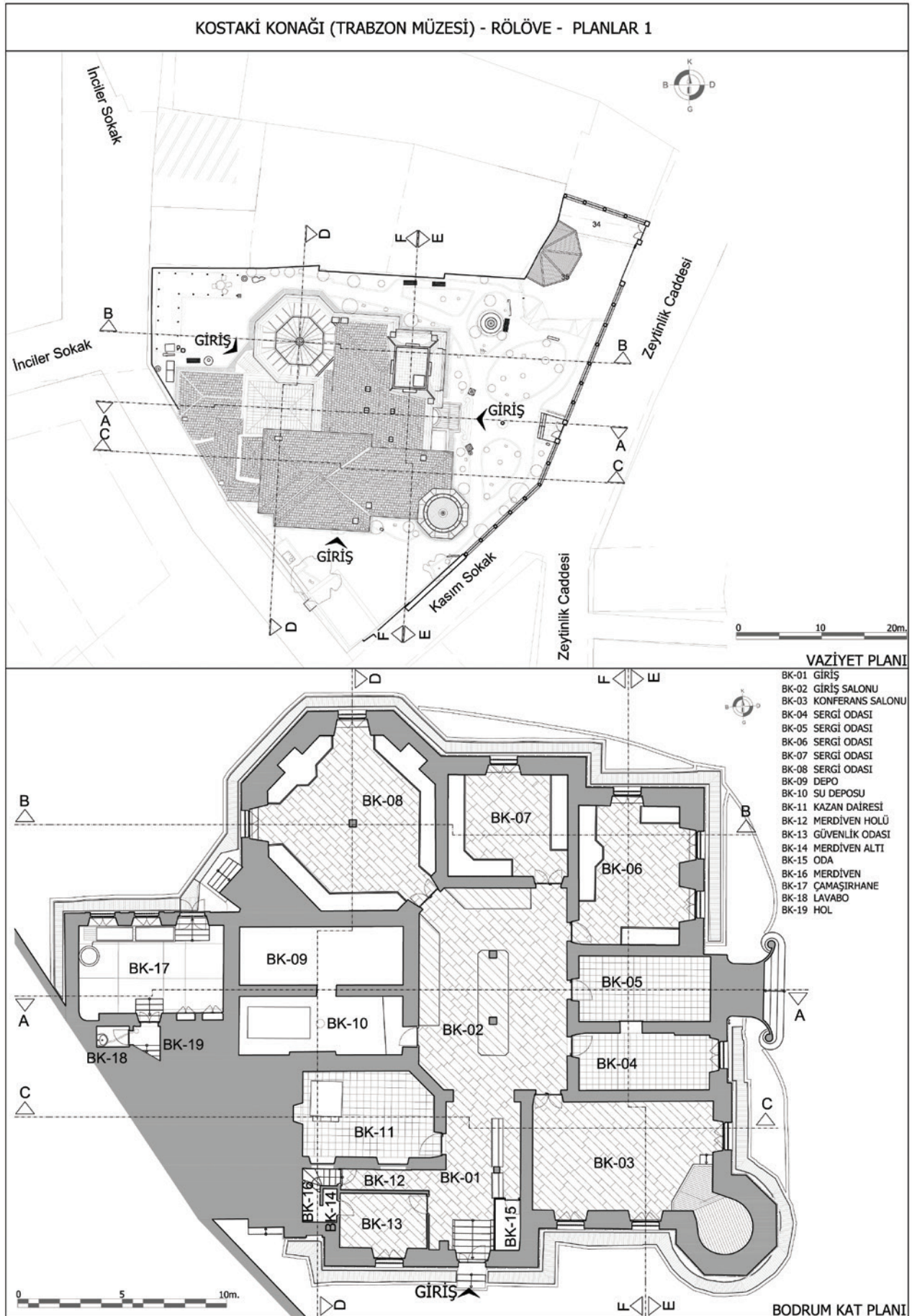

KUZEY CEPHESİ (SAĞ YAN CEPHE)

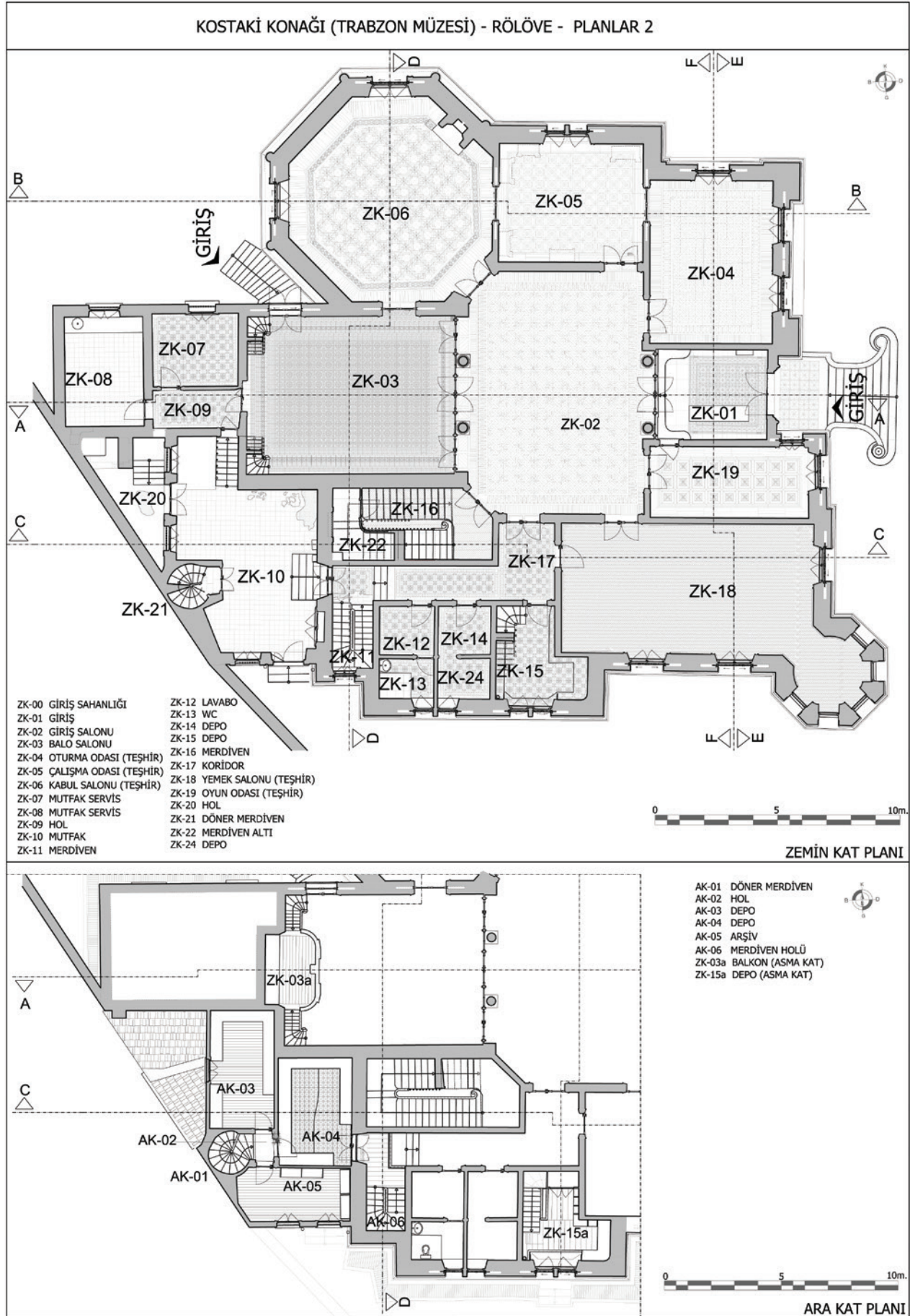

GÜNEY CEPHESİ (SOL YAN CEPHE)

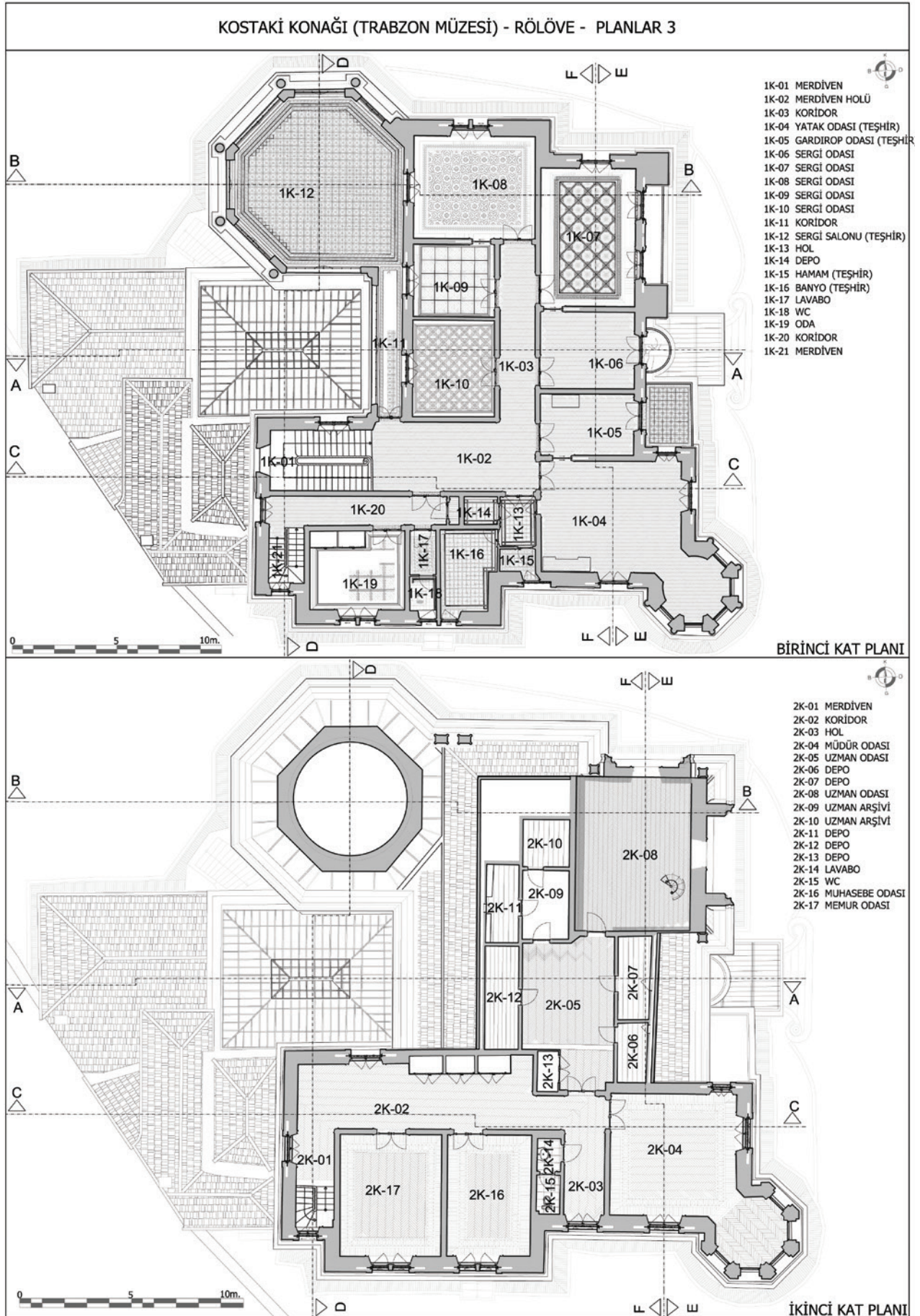
0 5 10m.

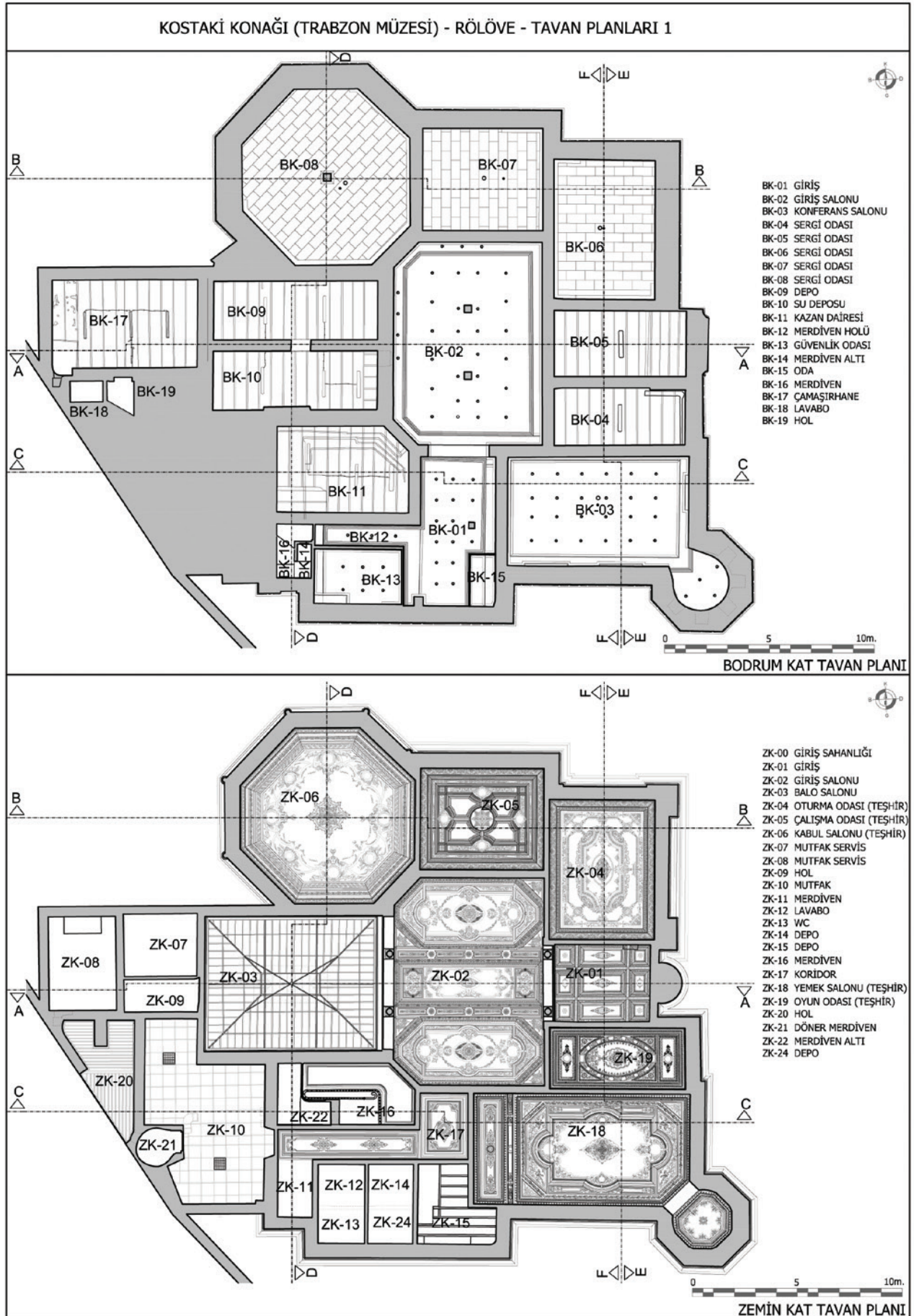
Levha 2a - Kostaki Konağı, Rölöve, Planlar 1. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Plans 1.

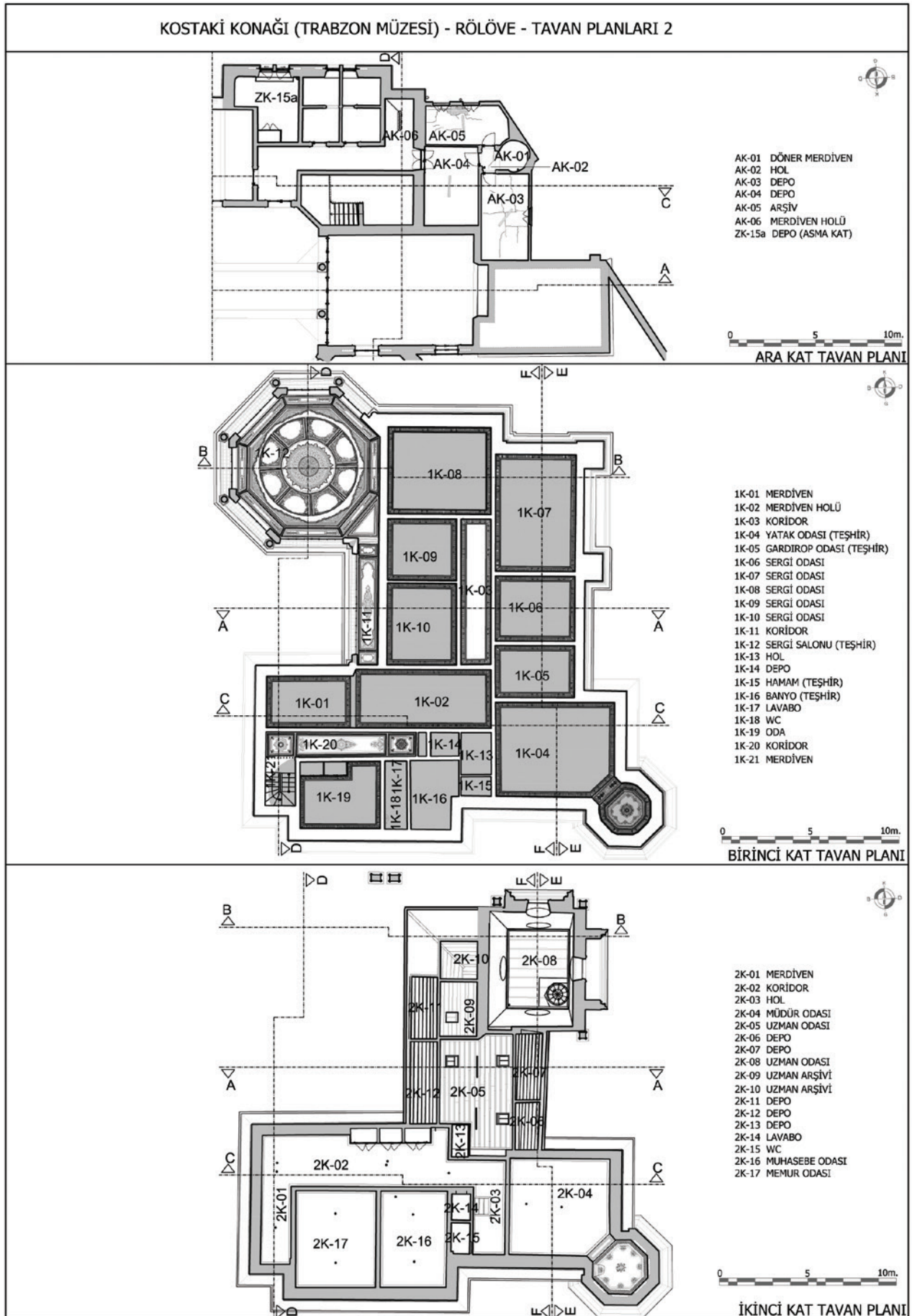
Levha 2b - Kostaki Konağı, Rölöve, Planlar 2. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Plans 2.

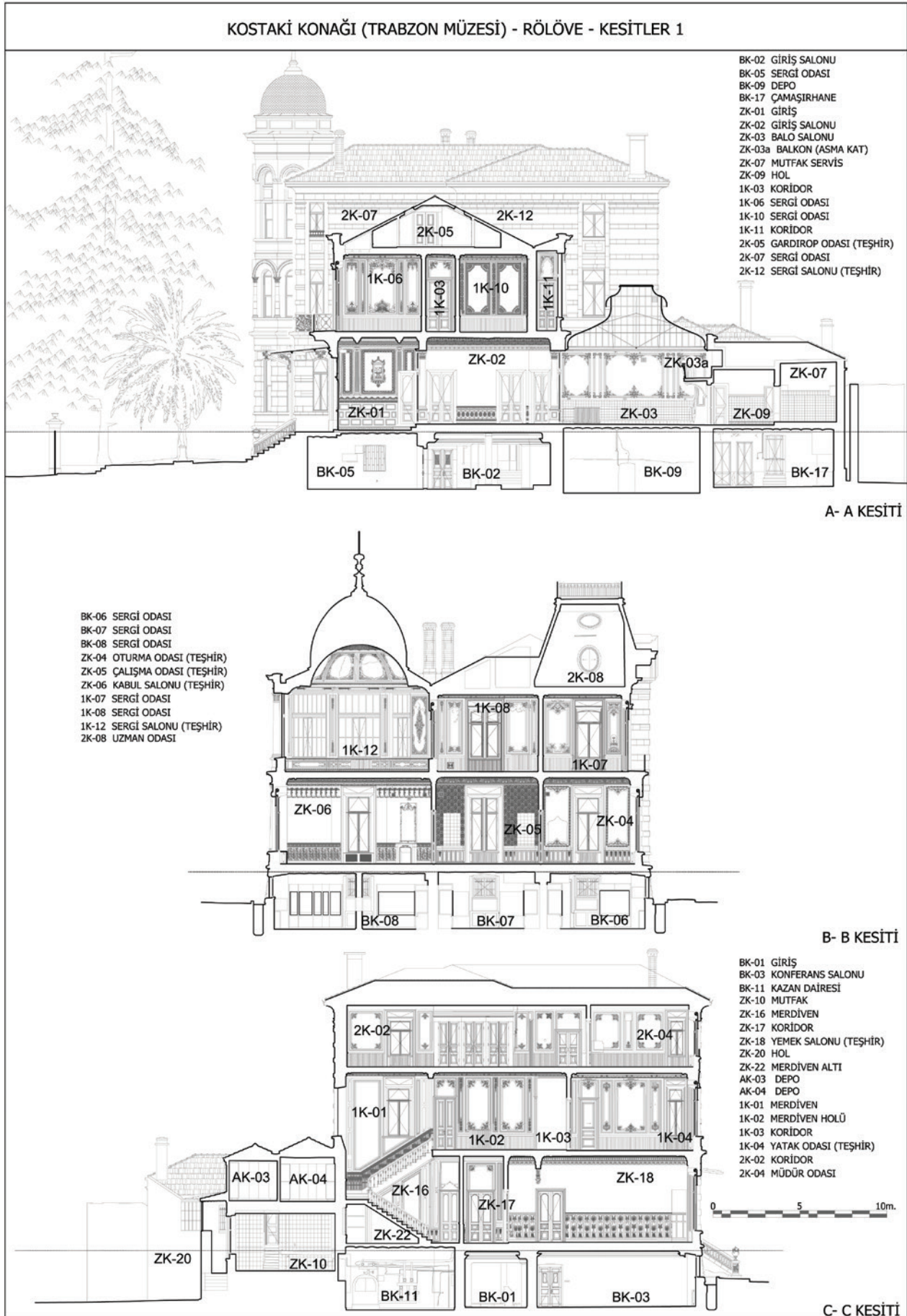
Levha 2c - Kostaki Konağı, Rölöve, Planlar 3. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Plans 3.

Levha 3a - Tavan Planları 1. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Ceiling Plans 1.

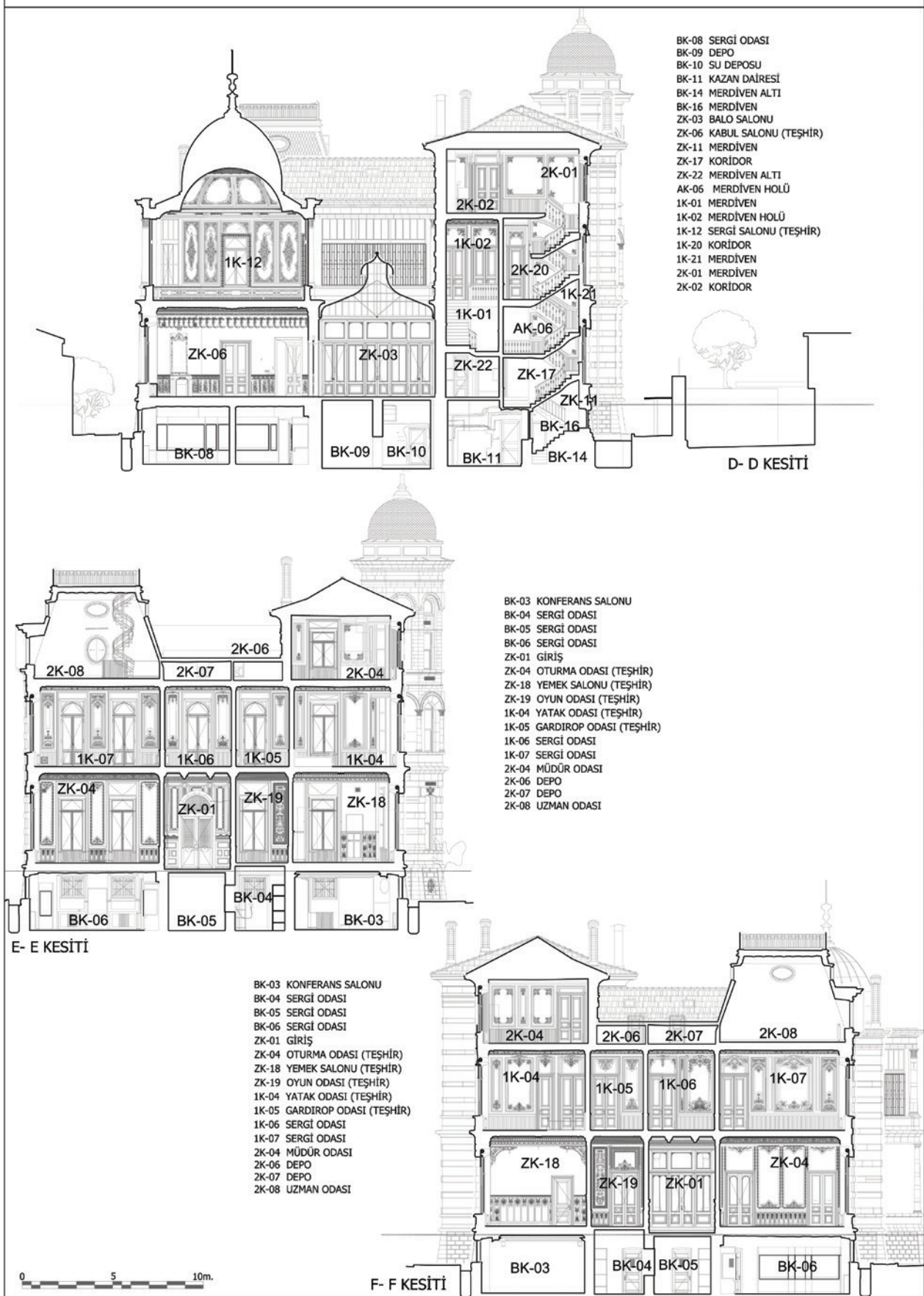

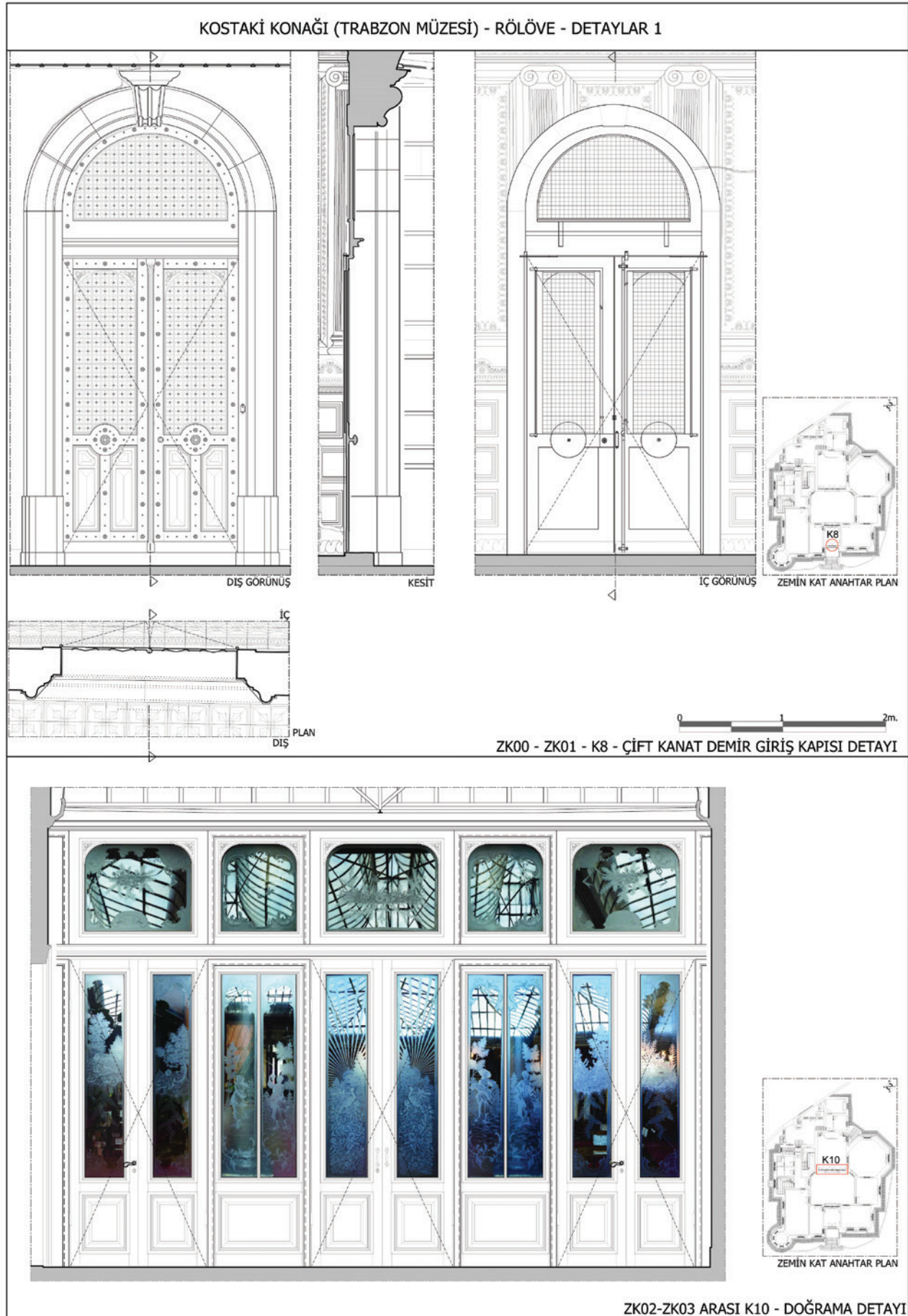
Levha 3b - Tavan Planları 2. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Ceiling Plans 2.

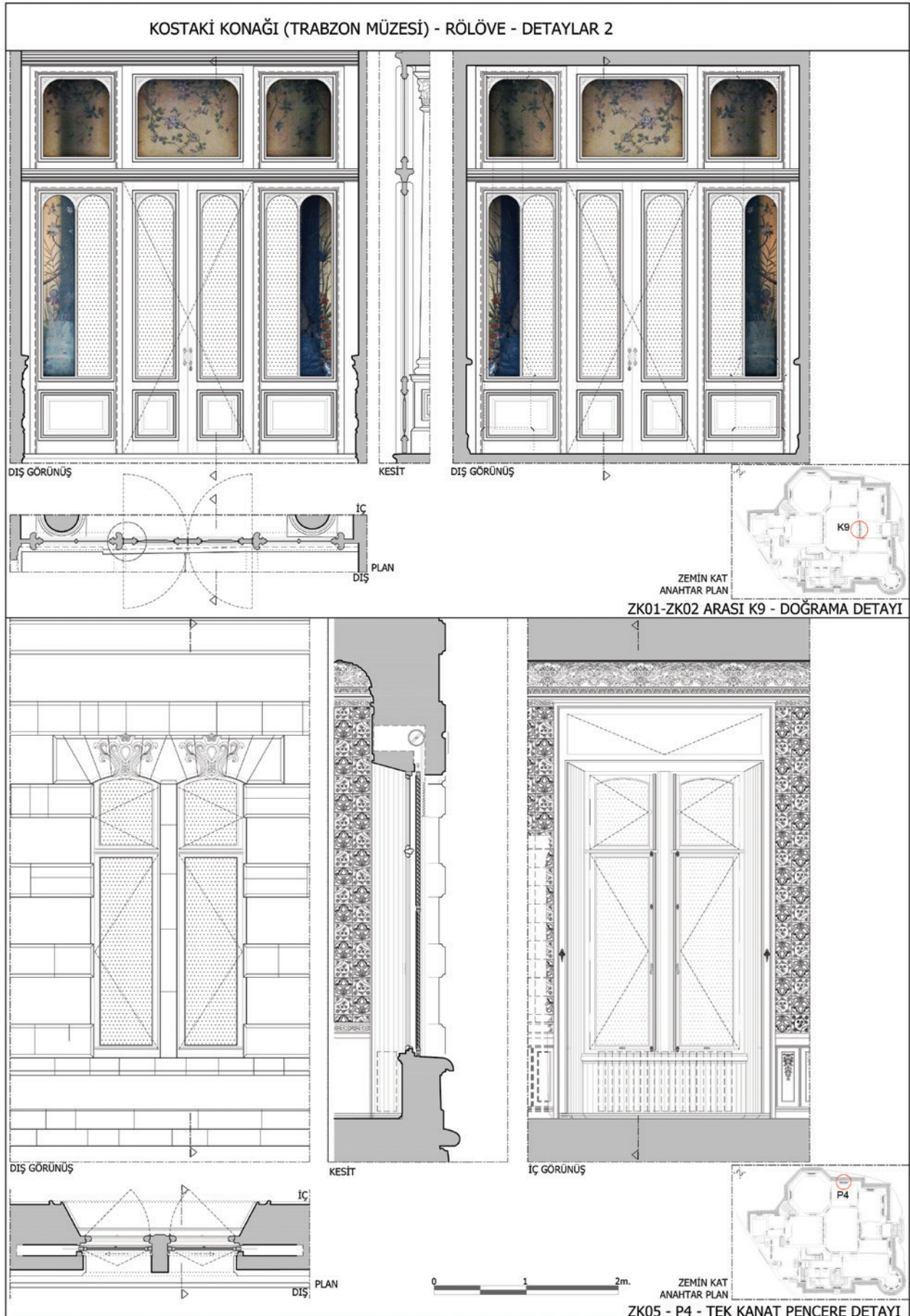

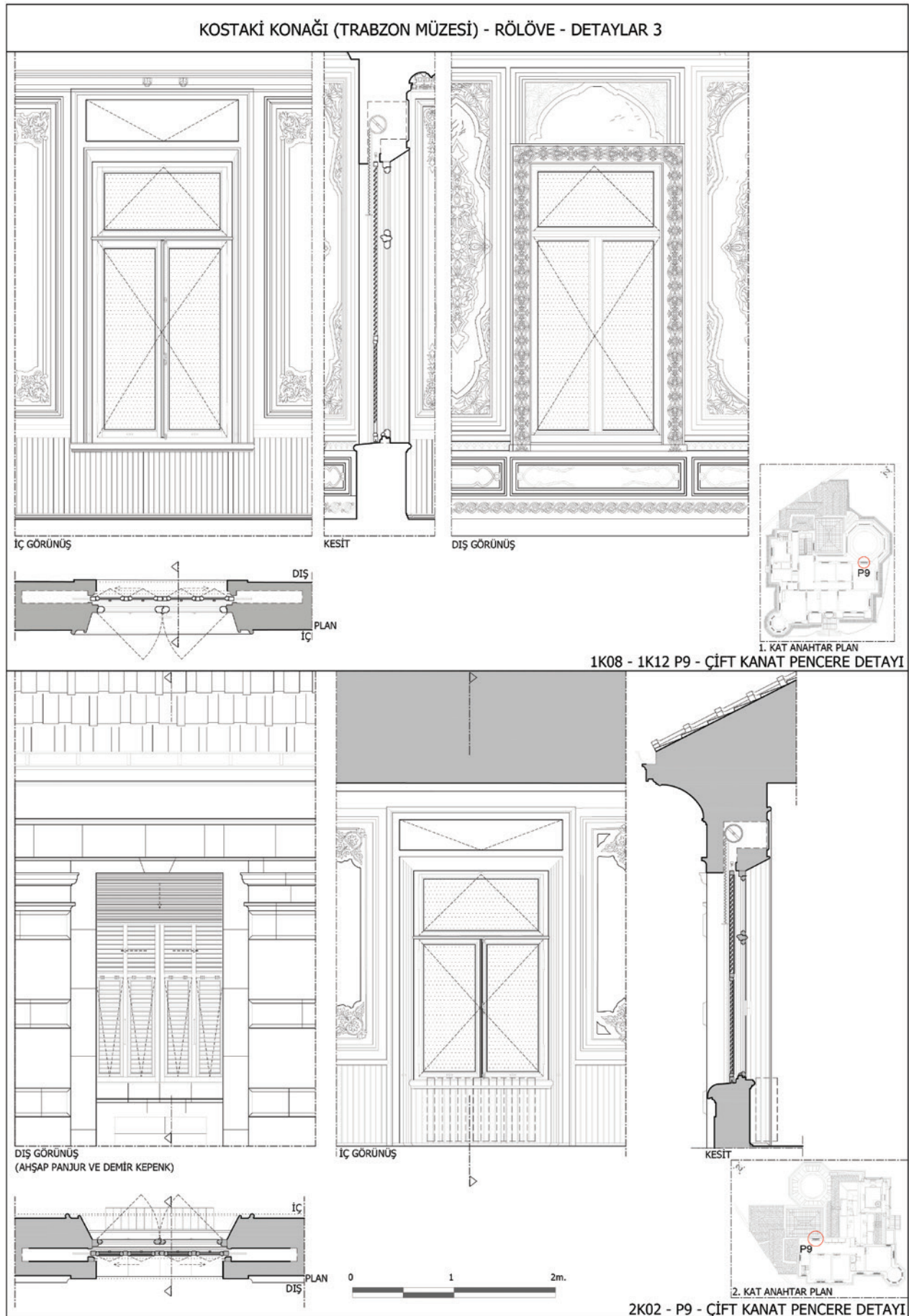
Levha 4a - Rölöve kesitler 1. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Sections 1.

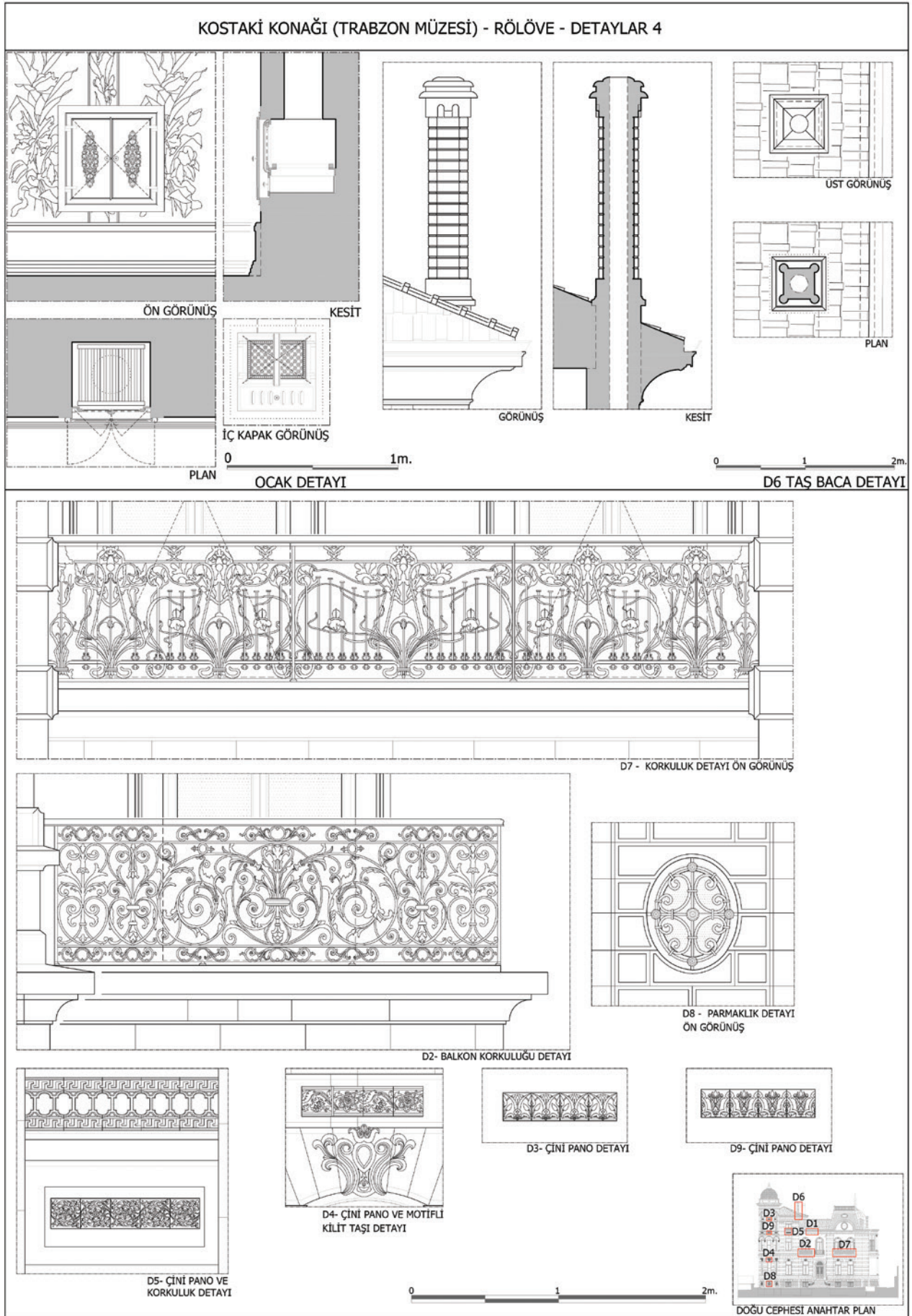
KOSTAKİ KONAĞI (TRABZON MÜZESİ) - RÖLÖVE - KESİTLER 2

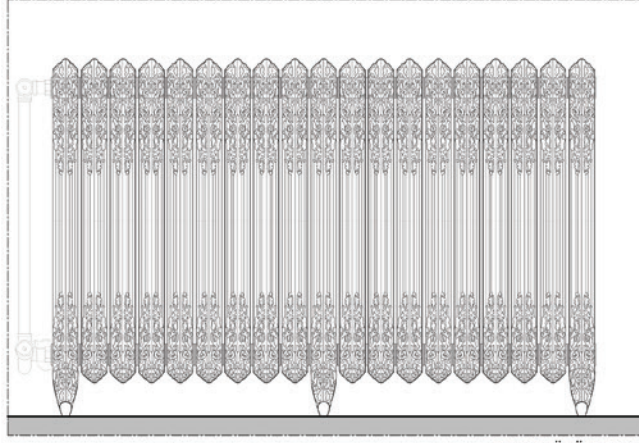
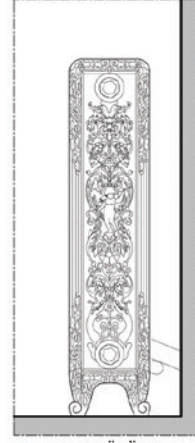
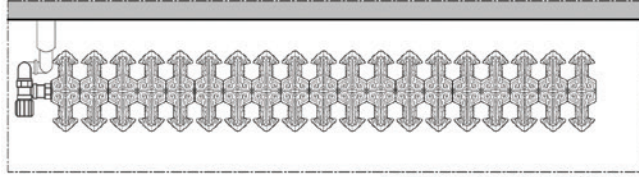

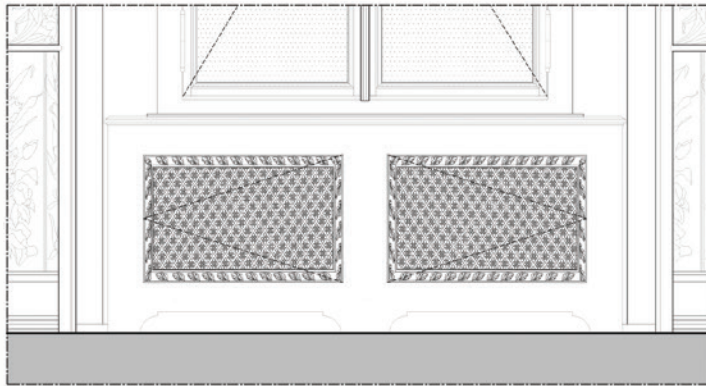
Levha 5d - Detaylar 4. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Details 4.

KOSTAKI KONAĞI (TRABZON MÜZESİ) - RÖLÖVE - DETAYLAR 5

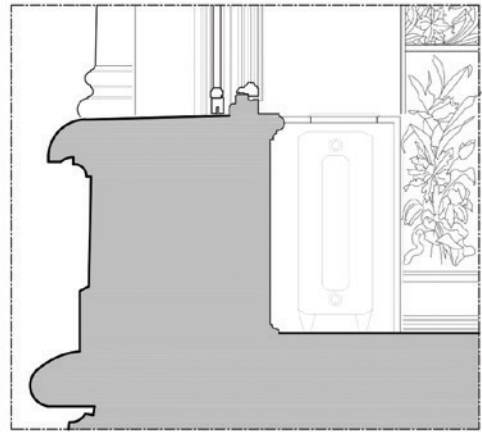
ZK03 DÖKÜM PETEK
SOL YAN GÖRÜNÜŞZK03 DÖKÜM PETEK
ÖN GÖRÜNÜŞZK03 DÖKÜM PETEK
SAĞ YAN GÖRÜNÜŞZK03 BALO SALONU MERDİVEN ALTI
DÖKÜM PETEK ÜST GÖRÜNÜŞ

0 1 2m.

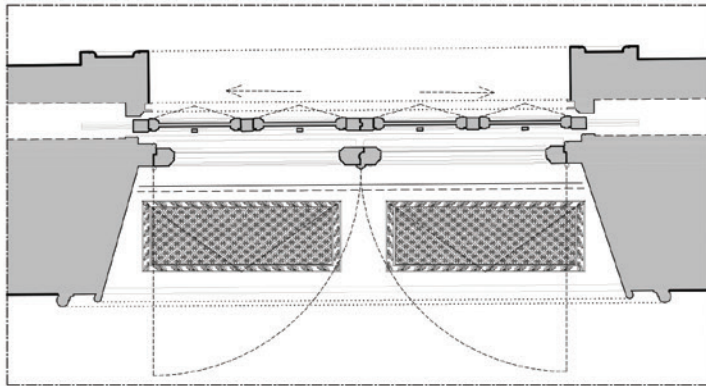
DÖKÜM PETEK DETAYI

ZK06- METAL KAJ DETAYI ÖN GÖRÜNÜŞ

ZK06- METAL KAJ DETAYI KESİT

ZK06- METAL KAJ DETAYI PLAN

0 1 2m.

ZEMİN KAT
ANAHTAR PLAN

ZK02 - P9 - ÇİFT KANAT PENCERE DETAYI

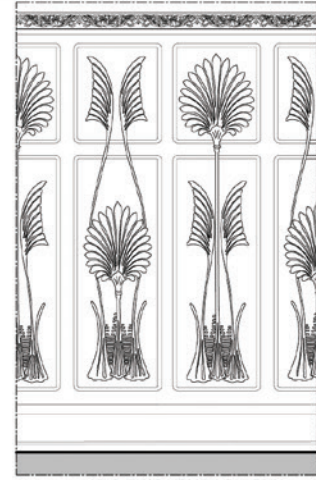
KOSTAKİ KONAĞI (TRABZON MÜZESİ) - RÖLÖVE - DETAYLAR 6

AP-1 ZK02 GİRİŞ SALONU DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

AP-1 ZK02 GİRİŞ SALONU DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

AP-2 ZK18 YEMEK SALONU DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

AP-1 FOTOĞRAF

AP-2 FOTOĞRAF

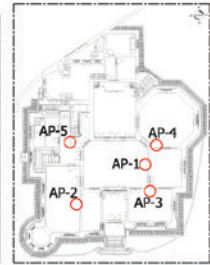
AP-3 FOTOĞRAF

AP-4 FOTOĞRAF

AP-5 FOTOĞRAF

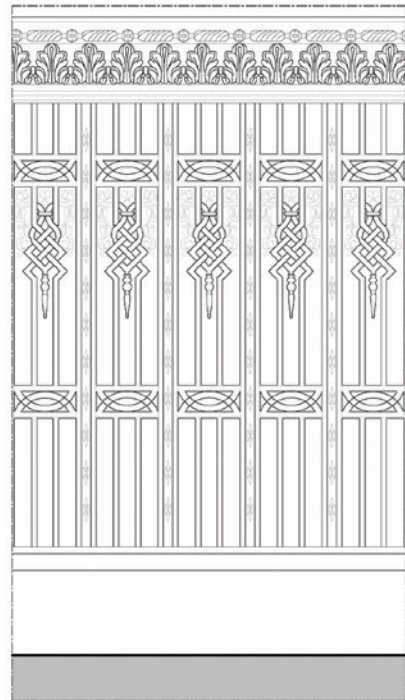
ZEMİN KAT ANAHTAR PLAN

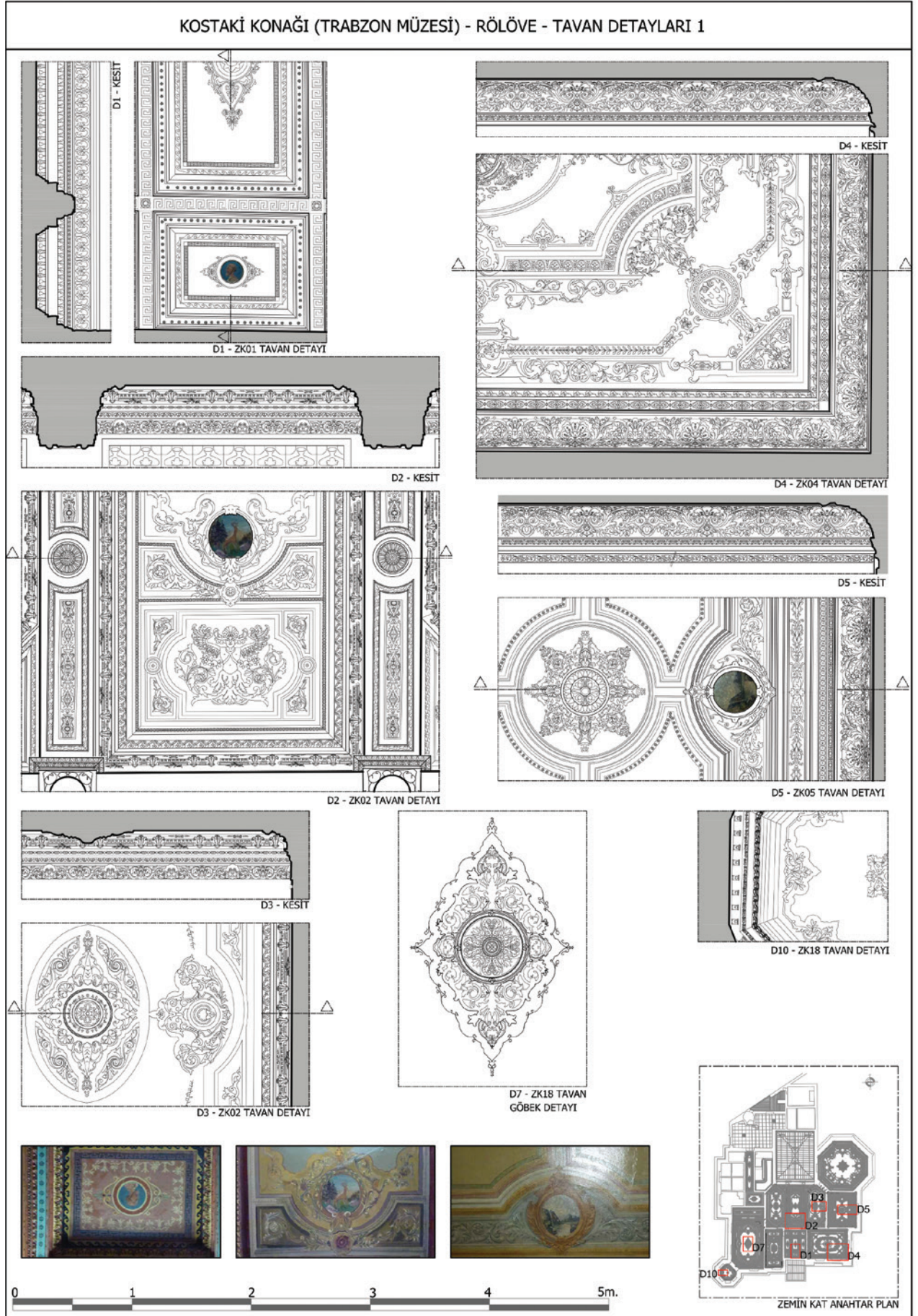
AP-3 ZK04 OTURMA ODASI DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

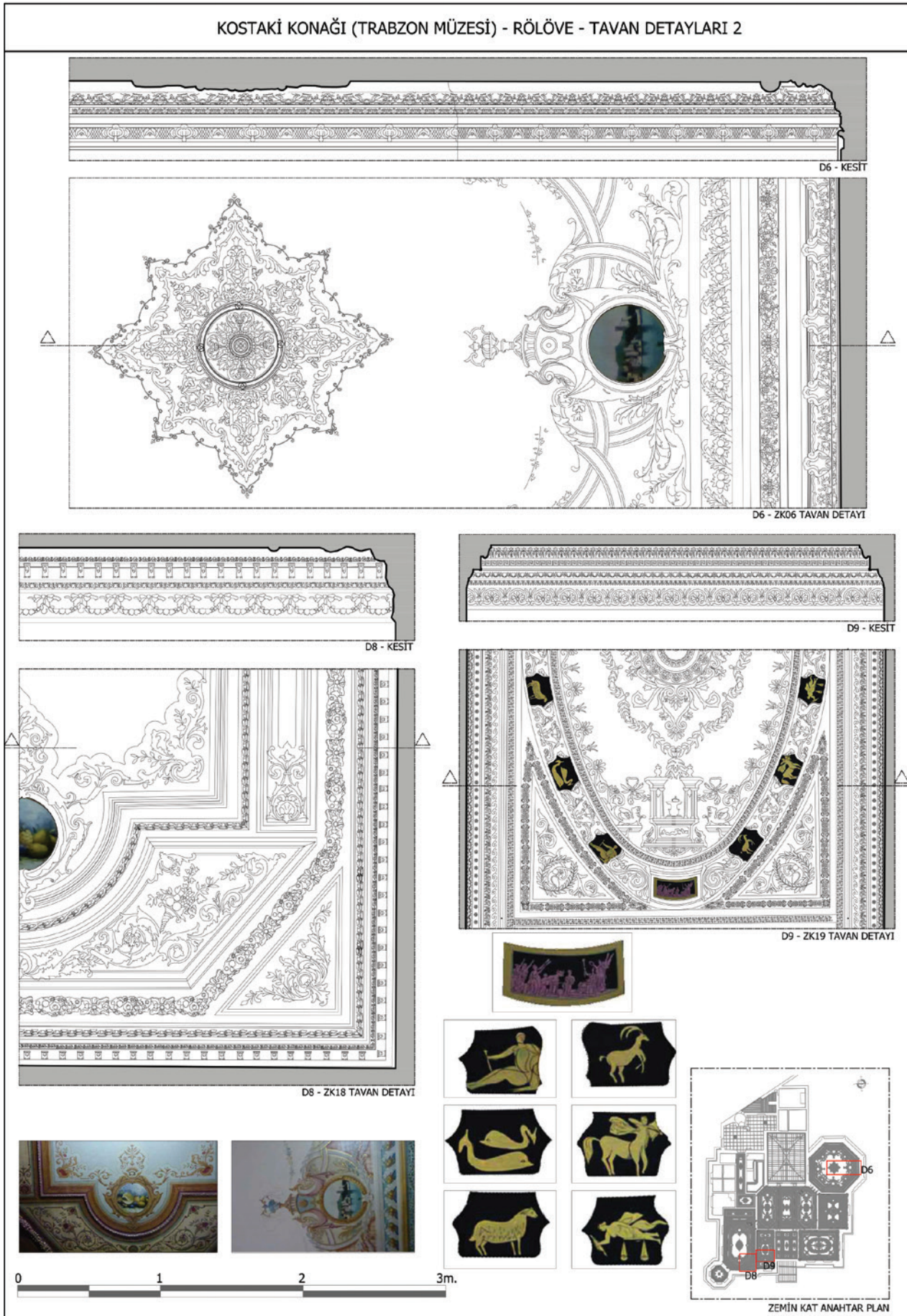
AP-4 ZK06 KABUL SALONU DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

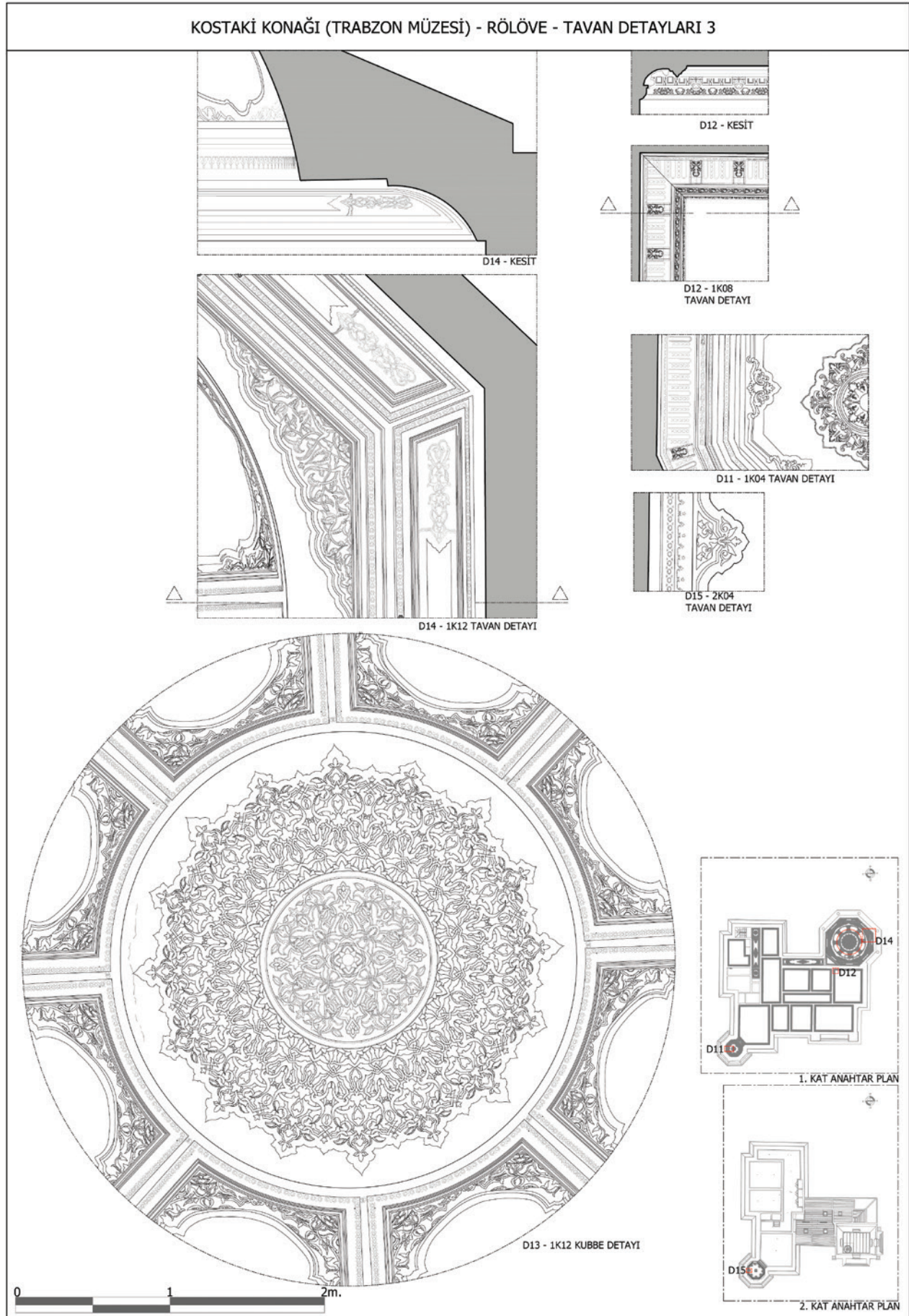
AP-5 ZK16 MERDİVEN DUVAR AĖSAP LAMBİRİ DETAYI

Levha 6a - Tavan detayları 1. / *Kostaki Mansion's Measured Drawings; Ceiling Details 1.*

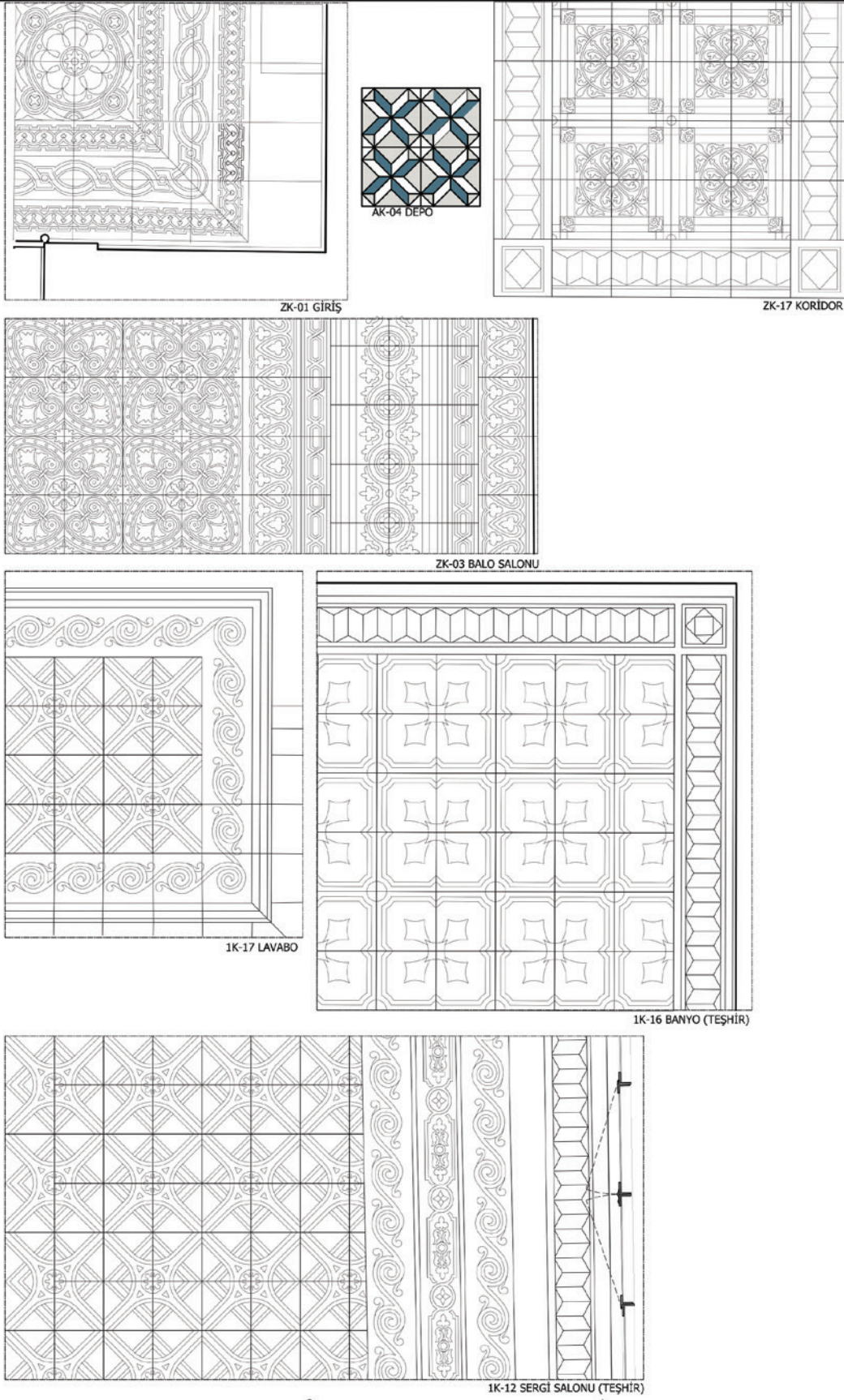

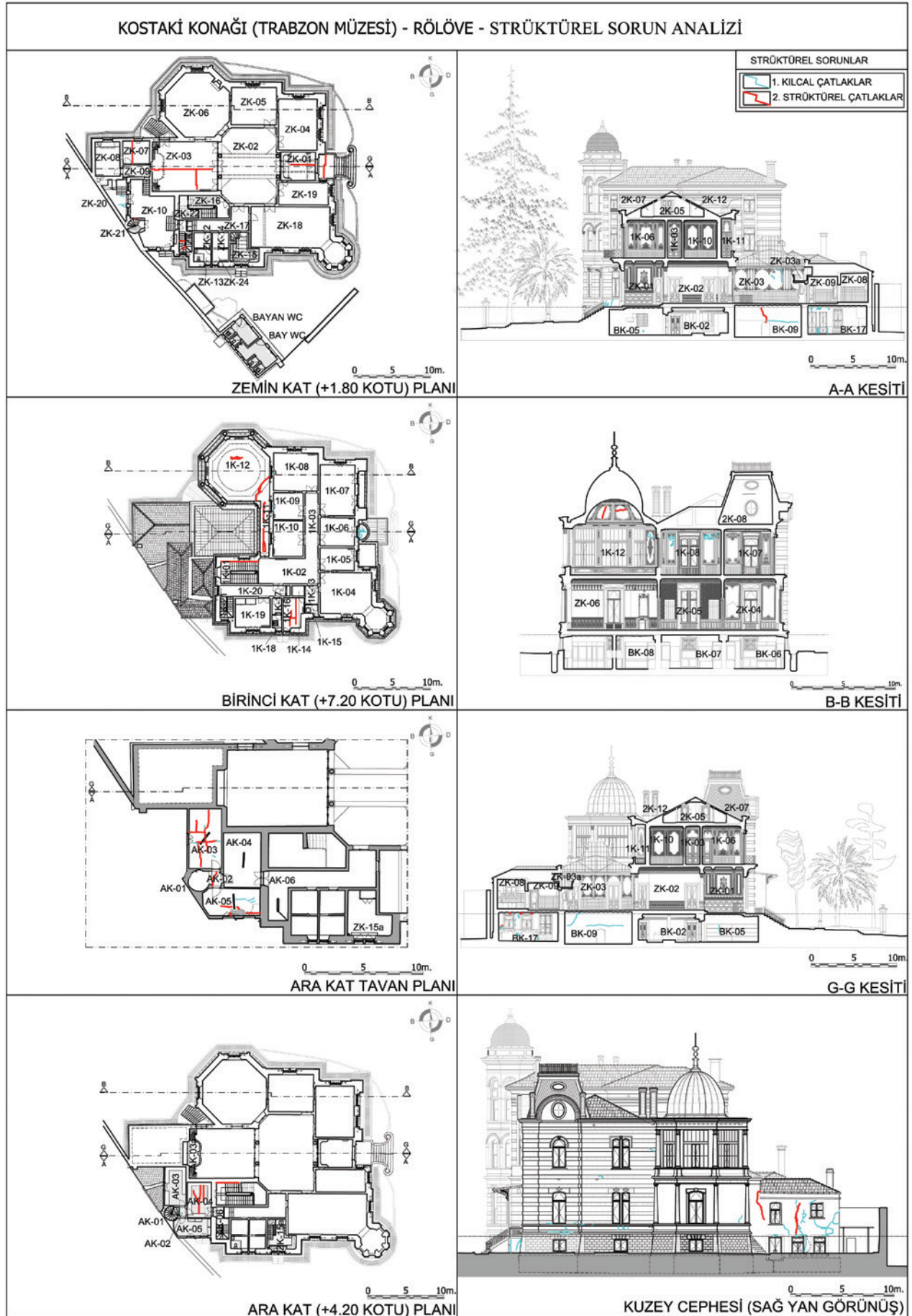
Levha 6b- Tavan detayları 2. / Kostaki Mansion's Measured Drawings; Ceiling Details 2.

Levha 6c - Tavan Detayları 3. / *Kostaki Mansion's Measured Drawings; Ceiling Details 3.*

KOSTAKİ KONAĞI (TRABZON MÜZESİ) - RÖLÖVE - KARO MOZAIK DÖŞEME DETAYLARI

Levha 8 - Yapısal Sorunların Analizi, Planlar, Kesitler ve Görüntüler. / *Kostaki Mansion's Measured Drawings; Analysis of Structural Problems, Plans, Sections and Elevations.*

